

BUREAU CRIMINALITEITS
PREVENTIE ■

VIER JAAR
ERVARING MET
BESTUURLIJKE
PREVENTIE IN
ROOSEDAAL

Bureau Criminaliteitspreventie
Amsterdam, 23 juli 1990
J.E. Bruinink, A.G. van Dijk
en R.P. van Uffelen

INHOUDSOPGAVE

	pagina
1 Inleiding	1
2 Onderzoeksopzet	3
3 Evaluatie van de eerste drie jaar bestuurlijk preventie-beleid	4
3.1 Inleiding	4
3.2 De eerste drie jaar bestuurlijke preventie in vogelvlucht	4
3.3 Het bestuurlijk preventie-circuit	7
3.4 Gegevens over criminaliteit	10
3.5 Evaluatie van afzonderlijke maatregelen	12
3.5.1 Maatregelen op het terrein van gebouwde omgeving en criminaliteit	12
3.5.2 Maatregelen gericht op binding van jongeren die aan de samenleving	15
3.6 Aanbevelingen na drie jaar bestuurlijke preventie	18
3.6.1 Aanbevelingen voor afzonderlijke maatregelen	18
3.6.2 Generale conclusies en aanbevelingen	19
4 Buurtgerichte projecten	21
4.1 Buurtpreventie binnenstad	21
4.1.1 Doelstellingen buurtpreventie binnenstad	21
4.1.2 Maatregelen en resultaten	21
4.1.3 Het bevorderen van overleg (informatie-uitwisseling) en samenwerking tussen bewoners, horeca-ondernemers en de gemeente(politie)	27
4.1.4 Conclusies en aanbevelingen	28
4.2 Flatproblematiek Westrand	29
4.2.1 Inleiding	29
4.2.2 De werkgroep Flatproblematiek Westrand	30
4.2.3 De probleemanalyse	30
4.2.4 Het actieplan flatproblematiek	32
4.2.5 Ondernomen activiteiten en maatregelen	33
4.2.6 Tweede enquête onder bewoners	35
4.2.7 Conclusies	36
5 Recente ontwikkelingen	38
5.1 Inleiding	38
5.2 Voorwaardenscheppende activiteiten	38
5.3 Gebouwde omgeving en criminaliteit	40
5.4 Buurtgerichte projecten	44
5.5 Maatregelen gericht op binding van jongeren	45
5.6 Overige activiteiten	52

6	De ontwikkeling van het draagvlak voor preventie	53
7	De rol van het onderzoek bij bestuurlijke preventie	60
7.1	Oorspronkelijke opzet en realiteit	60
7.2	Invloed van het onderzoek op het beleid	60
8	Conclusies en aanbevelingen	63
8.1	Conclusies	63
8.2	Aanbevelingen	64

1 INLEIDING

De gemeente Roosendaal voert sinds 1986 een bestuurlijk preventie beleid. In het kader van onderbouwing en evaluatie van dit beleid wordt onderzoek uitgevoerd, dat wordt gefinancierd door de Stuurgroep Bestuurlijke Preventie van de Ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken.

Dit onderzoek is in 1987 van start gegaan en bestaat uit de volgende onderdelen:

- onderzoek onder jongeren in Roosendaal, ter onderbouwing van het preventiebeleid gericht op jongeren;
- een slachtofferenquête onder bewoners van Roosendaal, onder meer om beter zicht te krijgen op de feitelijk plaatsvindende criminaliteit;
- evaluatie van afzonderlijke preventieve maatregelen en de ontwikkeling van het bestuurlijke preventiebeleid in zijn geheel.

Het onderzoeksrapport dat voor u ligt is de eindrapportage in het kader van het derde onderdeel van het onderzoek.

Dit derde onderdeel is in twee fasen onder te verdelen

- In de eerste fase, die voorjaar 1989 is afgerond, zijn de eerste drie jaar (van voorjaar 1986 tot voorjaar 1989) van het bestuurlijk preventiebeleid geëvalueerd. Hierover is gerapporteerd in de tussenrapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie'.
- De tweede fase sluit aan op de eerste fase, hetgeen betekent dat de ontwikkelingen (op het gebied van bestuurlijke preventie) in de periode voorjaar 1989 tot voorjaar 1990 worden geëvalueerd. Daarbij wordt tevens nagegaan of de aanbevelingen uit de tussenrapportage in deze tweede evaluatieperiode zijn gerealiseerd.

Leeswijzer

Deze rapportage bevat de volgende onderdelen:

- In hoofdstuk 2 wordt de opzet van het onderzoek behandeld.
- In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste resultaten van de eerste fase van de overall-evaluatie gepresenteerd. Dit is dus een samenvatting van het rapport 'Drie jaar bestuurlijke preventie'.
- In hoofdstuk 4 worden de twee buurtgerichte projecten onder de loep genomen. Deze twee projecten behoren tot de langer lopende preventieve projecten die in Roosendaal zijn opgestart en zijn in het kader van het onderzoek iets uitgebreider geëvalueerd dan de overige preventieve projecten en maatregelen.
- In hoofdstuk 5 wordt een beschrijving gegeven van de ontwikkelingen die zich sinds voorjaar 1989 op het gebied van bestuurlijke preventie hebben voorgedaan.
- In hoofdstuk 6 wordt op basis van hoofdstuk 3 tot en met 5 nagegaan hoe het draagvlak voor bestuurlijke preventie zich in de gemeente Roosendaal heeft ontwikkeld.

- In hoofdstuk 7 wordt kort aangegeven welke rol het onderzoek bij de ontwikkeling van het bestuurlijk preventiebeleid heeft gespeeld.
- In hoofdstuk 8 volgen tot besluit conclusies en aanbevelingen.

2 ONDERZOEKSOPZET

In dit onderzoek wordt getracht de volgende vragen te beantwoorden.

- Heeft zich sinds de start van de projectgroep een breed draagvlak voor bestuurlijke preventie ontwikkeld en welke rol hebben de in de projectgroep vertegenwoordigde geledingen daarbij gespeeld? We onderscheiden hierbij een gemeentelijk en een maatschappelijk draagvlak.
- Op welke terreinen zijn concrete activiteiten uitgevoerd en welke ervaringen zijn daarmee opgedaan? Welke bevorderende en belemmerende factoren spelen daarbij een rol?
- Op welke terreinen zijn tot op heden weinig tot geen activiteiten uitgevoerd en wat zijn daar de oorzaken voor?

Bij de beantwoording van deze vragen wordt van de volgende bronnen gebruik gemaakt:

- Schriftelijke bronnen over de jaren 1986 tot en met mei 1990: vergaderverslagen van project- en werkgroepen, projectvoorstellen, beleidsplannen, etc..
- Mondelinge informatie; in aanvulling op het schriftelijk materiaal zijn er in de eerste fase zes functionarissen (drie van politie, twee van gemeente en de ex-coördinator Bestuurlijke Preventie geïnterviewd. Deze interviews hebben plaatsgevonden in de periode november 1988 tot en met juni 1989.

In de tweede fase zijn in februari 1990 interviews gehouden met twee wethouders (portefeuillehouders van onder meer Welzijn en Onderwijs), het hoofd van de Dienst Gemeentewerken, een vertegenwoordiger van de Afdeling Onderwijs, de plaatselijke vertegenwoordiger van het KNOV, een bestuurslid van de Stichting Container en de gemeentelijke coördinator van het buurtpreventieproject. In juli 1990 is de burgemeester van Roosendaal geïnterviewd. Voorts zijn telefonisch inlichtingen ingewonnen bij een aantal andere betrokkenen. Het betreft onder meer de coördinator bestuurlijke preventie, vertegenwoordigers van de politie, een van de medewerkers van Bureau Halt en de initiator van het buurtpreventieproject voor de C-dijken.

- Criminaliteitscijfers: bij enkele maatregelen is het mogelijk om aan de hand van de beschikbare cijfers uitspraken te doen over effecten van die maatregelen. Daarbij wordt vooral gebruik gemaakt van gegevens over 1987 tot en met 1989 waarbij een onderscheid is gemaakt naar aangiften van misdrijven in het buurtpreventiegebied en van aangiften van misdrijven in overig Roosendaal. Overigens is deze uitsplitsing door de politie slechts voor een beperkt aantal delicten gemaakt. Het betreft vernielingen aan auto's, overige vernielingen en diefstal uit auto's. Daarnaast zijn gegevens uit de in 1989 gehouden slachtofferenquête en uit de vernielregistratie in de evaluatie van sommige maatregelen betrokken.

3 EVALUATIE VAN DE EERSTE DRIE JAAR BESTUURLIJK PREVENTIE-BELEID

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten weergegeven van de eerste ronde van de overall-evaluatie van het bestuurlijke preventie-beleid. Deze evaluatie heeft betrekking op een periode, die aanvangt bij de oprichting van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit (mei 1986) en eindigt op het moment dat de dataverzameling voor deze eerste fase van de proces-evaluatie heeft plaatsgevonden (mei 1989). Over dit onderzoeksonderdeel is uitgebreid gerapporteerd in de publikatie 'Drie jaar bestuurlijke preventie in Roosendaal' (Van Dijk, juli 1989).

In de nu volgende samenvatting van dat rapport wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- De belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van bestuurlijke preventie.
- Het functioneren van de organisatiestructuur, die binnen de gemeente voor bestuurlijke preventie is gecreëerd.
- De informatiebronnen voor onderbouwing van het beleid.
- Evaluatie van afzonderlijke maatregelen¹.

3.2 De eerste drie jaar bestuurlijke preventie in vogelvlucht

Het ontstaan en de beginperiode

Naar aanleiding van het in 1985 verschenen nationale beleidsplan 'Samenleving en Criminaliteit' vindt voorjaar 1986 bij de politie een brainstorm plaats over de mogelijkheden van een preventiebeleid binnen de gemeente Roosendaal. Als logisch vervolg daarop bespreekt de politie dit onderwerp met de gemeente. Dit leidt tot een eerste aanzet voor een bestuurlijk preventiebeleid met de gemeentelijke adviesnota inzake het (nationale) beleidsplan 'Samenleving en Criminaliteit'. Als uitvloeisel van deze adviesnota wordt op 27 mei 1986 de projectgroep 'Samenleving en Criminaliteit' ingesteld. De kern van deze projectgroep bestaat uit ambtenaren van verschillende gemeentelijke diensten; daarnaast wordt een aantal vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld gevraagd om bepaalde vergaderingen bij te wonen (projectgroep in brede samenstelling of kortweg: 'brede projectgroep'). De commissaris van politie in Roosendaal is voorzitter van de projectgroep; de gemeente vervult het secretariaat.

In september 1986 verschijnt het gemeentelijke rapport 'Vandalisme in Roosendaal en Nispen', waarin een aantal

¹ Hierbij moet worden aangetekend dat het buurtpreventieproject en het project flatproblematiek Westrand niet in dit hoofdstuk aan de orde komen, aangezien deze projecten begin 1990 uitgebreider zijn geëvalueerd en in hoofdstuk 4 worden besproken.

preventieve maatregelen wordt voorgesteld, met een onderscheid naar korte termijn en middellange termijn.

De belangrijkste korte termijn maatregel is een buurtpreventieproject in een aantal (11) straten in de binnenstad. Dit project gaat op 17 november 1987 officieel van start. Andere korte termijn maatregelen - waaronder de aanpak van diefstal uit auto's op het Emile van Loonpark, het op volle sterkte laten branden van de verlichting in een deel van de binnenstad en het plaatsen van fietsklemmen - worden later in uitvoering genomen.

Als belangrijkste middellange termijn maatregelen worden voorgesteld:

- het opzetten van een vernielregistratie bij de gemeente;
- het bevorderen van de betrokkenheid van het club- en buurthuiswerk bij de preventie van criminaliteit;
- aanbod van recreatieve voorzieningen voor de jeugd verbeteren c.q. aanbod van alternatieve mogelijkheden van vrije tijdsbesteding;
- het invoeren van een alcoholmatigingsbeleid.

Eind 1987 verschijnt het tweede gemeentelijke rapport over bestuurlijke preventie, getiteld 'Aanpak van veel voorkomende criminaliteit in Roosendaal'.

Uit dit rapport blijkt dat de korte termijnmaatregelen uit de vorige rapportage inmiddels gerealiseerd zijn; maar nergens blijkt dat fundamenteel voortgang is geboekt met de middellange termijn maatregelen. Wel wordt een aantal nieuwe middellange termijn maatregelen genoemd, ondermeer de inrichting van de gebouwde omgeving, een vandaliseproject op scholen en een gezamenlijk Halt-bureau met een aantal andere gemeenten die in het arrondissement Breda gelegen zijn. Voorts valt op dat het buurtpreventieproject is omgedoopt in een middellange termijnmaatregel.

Aanstellen coördinator bestuurlijke preventie en verdere ontwikkeling bestuurlijke preventie

Aangezien in de voorafgaande periode gebleken is dat voor de verwezenlijking van de plannen ambtelijke coördinatie noodzakelijk is, wordt per 1 januari 1988 mede op advies van de projectgroep voor 3 dagen in de week een coördinator bestuurlijke preventie aangesteld. Voorts wordt voor secretariële ondersteuning 1.5 dag in de week beschikbaar gesteld.

De coördinator houdt zich vooral bezig met de onderbouwing van het bestuurlijke preventiebeleid.

In de eerste plaats stelt zij het 'beleidsplan vermindering veel voorkomende criminaliteit 1989/1992' op.

In dit beleidsplan - dat op 17 mei 1988 door de projectgroep Samenleving en Criminaliteit wordt vastgesteld - komen onder meer de volgende aspecten aan de orde:

- Organisatorische inbedding van het bestuurlijke preventiebeleid.
- Een hernieuwd overzicht van preventieve maatregelen.

In vergelijking met de rapportages uit 1986 en 1987 is er weer het een en ander veranderd. Als nieuwe maatregelen worden de aanpak van de flatproblematiek Westrand en de aanpak van verwervingscriminaliteit van drugsgebruikers naar voren geschoven; van de oude middellange termijnmaatregelen worden

alleen de vernielregistratie en het vandalismedoelproject expliciet aan de orde gesteld. Hetgeen overigens niet betekent dat 'oude' maatregelen van de baan zijn.

Kort na het verschijnen van de (nieuwe) beleidsnota wordt mede met het oog op de vergroting van kennis over en motivatie voor bestuurlijke preventie een conferentie Samenleving en Criminaliteit gehouden.

Een tweede belangrijke activiteit ter onderbouwing van het bestuurlijke preventiebeleid is het opzetten van de vernielregistratie. Eerdere pogingen (in 1986 en 1987) om een registratie op poten te zetten hadden niet tot het gewenste resultaat geleid; door de inspanningen van de coördinator zijn verschillende diensten en afdelingen er toe overgegaan de vernielingen aan hun bezittingen op een standaardformulier te registreren en op te zenden aan de coördinator.

Daarnaast is de coördinator betrokken bij de uitvoering c.q. voorbereiding van preventieve maatregelen.

Het betreft:

- De al lopende projecten, die verdere aandacht behoeven (met name buurtpreventie en fietsdiefstalproblematiek).
- Preventie-adviezen bij enkele bouwplannen in de gemeente.
- Voorbereiding van het project Flatproblematiek Westrand.

Voorts lag het in de bedoeling dat het vandalismedoelproject op scholen opgepakt zou worden, maar dit wordt in de ijskast gezet omdat de afdeling Onderwijs te kennen geeft geen ambtelijke capaciteit voor het project te kunnen vrijmaken.

Al met al leidt dit er toe dat er in 1988 slechts weinig aan de weg wordt getimmerd met concrete preventieve maatregelen: het meeste wat gebeurt zit in de sfeer van onderbouwing van beleid, voorbereiding en advieswerk. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat het bedrag dat de gemeente voor preventieve maatregelen (dus exclusief de loonkosten van de coördinator) uitgeeft aanzienlijk lager ligt dan in 1987.

Eind 1988 neemt de coördinator bestuurlijke preventie ontslag; zij wordt per 1-3-1989 opgevolgd door een nieuwe coördinator. Voorts komt vanaf eind 1988 de voorbereiding voor een aantal preventieve activiteiten op gang. Het betreft maatregelen die al in de rapportages van 1986 of/ en 1987 (zij het in iets andere vorm) werden genoemd:

- Het project vandalisme op scholen wordt uit de ijskast gehaald, aangezien er bij onderwijs ambtelijke capaciteit is vrij gemaakt.
- Het sportpreventieproject voor randgroepjongeren.
- Verbetering van openbare verlichting.
- Het haltbureau voor gemeenten in West-Brabant, gevestigd in Roosendaal.

Bovendien zorgt de gemeente voor secretariële ondersteuning (7 uur in de week) ten behoeve van het buurtpreventieproject.

De rol van de politie bij de preventie van criminaliteit

De politie heeft in Roosendaal een belangrijk aandeel in de preventie van criminaliteit. Enerzijds blijkt dit uit de pro-actieve en wijkgerichte werkwijze die de politie in het Roosendaalse voorstaat. Daarnaast levert de politie op tal van punten ondersteuning aan de ontwikkeling en uitvoering het van

bestuurlijke preventiebeleid van de gemeente. Naast het reeds genoemde feit dat de Commissaris van politie voorzitter is van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit, onderneemt de politie ondermeer de volgende activiteiten:

- advisering aan particulieren, bedrijven en scholen over inbraakpreventie;
- toetsing van bepaalde stedenbouwkundige plannen en bouwplannen met het oog op criminaliteitsrisico's;
- coördinatie van het buurtpreventieproject;
- het leveren van een bijdrage aan het van de grond krijgen van preventieve maatregelen op het terrein van jeugdwelzijn;
- het verzorgen van gegevens over criminaliteit.

3.3 Het bestuurlijke preventie-circuit

De organisatiestructuur tot begin 1988

Vanaf 1986 tot begin 1988 bestaat de organisatiestructuur in feite alleen uit brede projectgroep en ambtelijke projectgroep. De brede projectgroep is in het leven geroepen om bewoners, winkeliers en horeca uit de binnenstad (het gebied waar criminaliteit en overlast het sterkst spelen) te betrekken bij het aanpakken van problemen.

Het nut van de vergaderingen is vooral gelegen in informatie-uitwisseling, er worden afgezien van het buurtpreventieproject niet of nauwelijks nieuwe activiteiten via deze brede projectgroep in gang gezet.

Bovendien zit er een flinke mate van overlap in de vergaderingen van ambtelijke en brede projectgroep.

Het zwaartepunt in de coördinatie van het bestuurlijke preventiebeleid ligt tot begin 1988 heel duidelijk bij de ambtelijke projectgroep Samenleving en Criminaliteit.

In deze periode komt men ongeveer eens per maand bijeen.

De opkomst is het over het algemeen vrij goed: van de 12 leden zijn er gemiddeld 9 aanwezig. Uit de notulen blijkt duidelijk dat de projectgroep een zeer breed werkveld heeft: alle korte en middellange termijn maatregelen worden besproken en daarnaast komen meer algemene onderwerpen als projecten in andere gemeenten en het functioneren van de projectgroep aan de orde.

We zien in deze periode tot begin 1988 dat naast het buurtpreventieproject alleen de korte termijn maatregelen van de grond komen.

De verklaring hiervoor ligt voor de hand: de korte termijn maatregelen zijn eenvoudig te realiseren en er is niet of nauwelijks coördinatie binnen de gemeente voor vereist. Bij middellange termijn maatregelen ligt dit heel anders: het gaat hier om maatregelen die duidelijke inspanningen van vaak meerdere gemeentelijke afdelingen vereisen. Zonder interne 'trekker' bij de gemeente komen die niet van de grond.

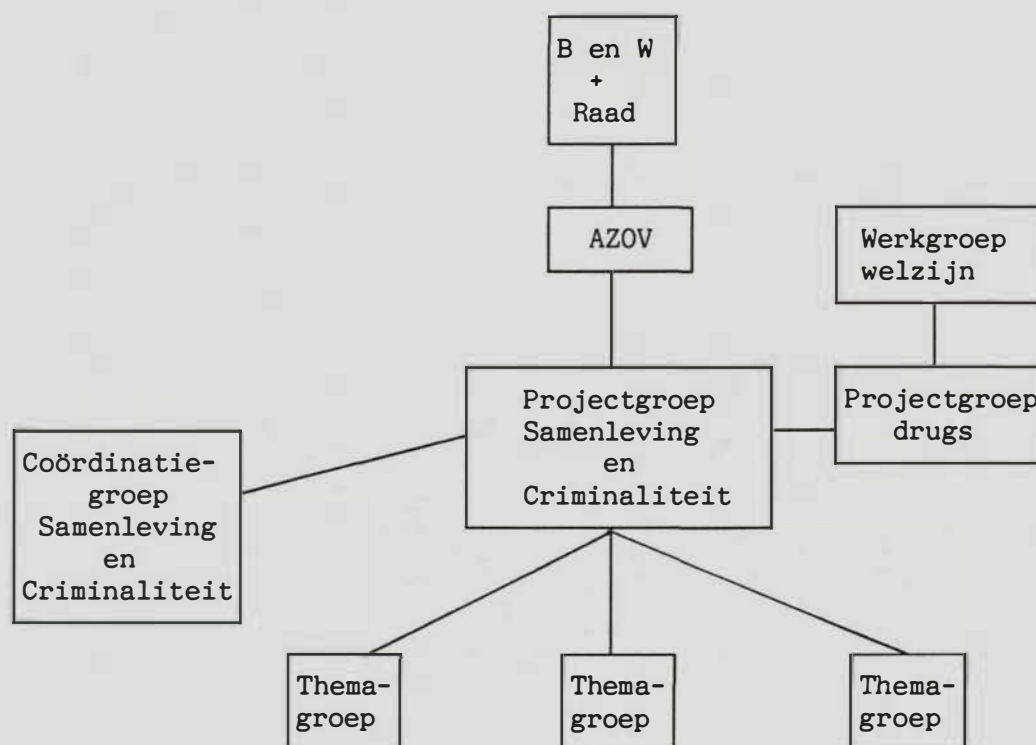
Bovendien is er nog een zwak punt in de organisatiestructuur aan te wijzen: er is geen formele lijn tussen projectgroep en gemeentebestuur waardoor het gemeentebestuur onvoldoende betrokken wordt bij het gestalte geven van het bestuurlijke preventiebeleid.

Het is dan ook een logische stap dat er begin 1988 wordt overgegaan tot de aanstelling van een coördinator bestuurlijke preventie en het is al even logisch dat deze coördinator een nieuwe organisatiestructuur ontwerpt waarmee getracht wordt bovengenoemde zwaktes te ondervangen.

Uitbreiding organisatiestructuur in 1988

In het 'Beleidsplan vermindering veel voorkomende criminaliteit 1989/1992' (17 mei 1988) wordt een uitgebreide organisatiestructuur vastgelegd. De hoofdlijnen van deze structuur zien er als volgt uit:

Schema 1: hoofdlijnen organisatiestructuur bestuurlijke preventie volgens beleidsplan vermindering veel voorkomende criminaliteit 1989/1992

Als beleidstoetsend orgaan wordt de **Werkgroep Algemene Zaken en Openbare Veiligheid (AZOV)** aangewezen.

Uitgangspunt daarbij is dat het gemeentebestuur de verantwoordelijkheid heeft voor het bestuurlijke preventiebeleid en de AZOV voorstellen over het te voeren preventiebeleid (inclusief financiële consequenties) aan de Raad en het college moet doen. Tevens wordt binnen de AZOV en justitie bij het lokale preventiebeleid betrokken. De 'normale' bezetting van de AZOV ziet er als volgt uit: de burgemeester, de gemeentesecretaris, het hoofd van afdeling 1, de commissaris van politie en de commandant van de brandweer.

Ten behoeve van de taken op het terrein van bestuurlijke preventie wordt de AZOV uitgebreid met de portefeuillehouder belast met volksgezondheid en jeugd- en jongerenbeleid, de directeur van de dienst WOSC, de coördinator veel voorkomende criminaliteit en een vertegenwoordiger van het Openbare Ministerie.

De vergaderfrequentie is minimaal 2 keer per jaar.

De projectgroep **samenleving en criminaliteit** heeft tot taak om de activiteiten van de verschillende themagroepen op elkaar af te stemmen. Tevens dient de projectgroep de beleidsvoorstellen 'voor te koken' die in de AZOV worden besproken.

De projectgroep bestaat uit de commissaris van politie, drie medewerkers van de politie, de coördinator bestuurlijke preventie en secretaresse, (een) vertegenwoordiger(s) van de dienst stadsontwikkeling, de dienst welzijn, onderwijs, sport en cultuur, het bureau voorlichting, de gemeentelijke sociale dienst en de dienst gemeentewerken. Daarnaast participeren in deze projectgroep, afhankelijk van de aan de orde zijnde thema's c.q. projecten diverse vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld.

In Roosendaal is in 1985 een projectgroep drugs ingesteld. Tot 1988 opereert deze projectgroep los van de projectgroep samenleving en criminaliteit, hoewel er in beide projectgroepen personele unies voorkomen. De verklaring hiervoor is dat de projectgroep drugs het accent legt op de volksgezondheids- en maatschappelijke dienstverleningsaspecten van het drugsprobleem c.q. het totaal van de drugshulpverlening. Wil echter een geïntegreerd drugsbeleid gevoerd worden dan is het noodzakelijk de strafrechtelijke en openbare orde aspecten meer expliciet daarbij te betrekken.

Daarom wordt voorgesteld de projectgroep drugs uit te breiden met de coördinator veel voorkomende criminaliteit en deze projectgroep nauwer te laten samenwerken met de projectgroep samenleving en criminaliteit.

Afstemming en samenwerking dient plaats te vinden op niveau van projectgroepen (coördinatiegroep en themagroepen) en via het AZOV-overleg.

Onder de projectgroep Samenleving en Criminaliteit hangen **themagroepen** die ten aanzien van specifieke onderdelen (thema's) van het bestuurlijke preventiebeleid ideeën ontwikkelen (voeding van het beleid) en de uitvoering van preventiemaatregelen en projecten coördineren.

In het beleidsplan worden de volgende themagroepen genoemd:

- Buurtpreventie: in het beleidsplan wordt voorgesteld om de vertegenwoordigers van bewoners en horeca uit de binnenstad over te hevelen van de brede projectgroep naar een themagroep buurtpreventie.

De brede projectgroep (die in het verleden vooral over buurtpreventie vergaderde) zou ophouden te bestaan².

- Flatproblematiek Westrand.
- Sociaal-culturele instellingen en randgroepjongeren.

De motor achter het bestuurlijke preventiebeleid wordt gevormd door de coördinatiegroep veel voorkomende criminaliteit. Dit (kleine) groepje moet de diverse activiteiten stimuleren, een beleidsplan ontwikkelen en een soort bestuurlijke preventie denktank vormen.

De kern van dit groepje bestaat uit de coördinator veel voorkomende criminaliteit, de commissaris van politie, twee beleidsmedewerkers van de politie en een van de dienst WOSC. Daarnaast moeten wisselende leden op bepaalde onderdelen specifieke bijdragen leveren.

De groep vergadert wekelijks en dan kort en krachtig.

De meest wezenlijke vraag is in hoeverre de vernieuwde organisatiestructuur de eerder genoemde bezwaren ondervangt. Uit de eind 1988 gehouden interviews is naar voren gekomen dat met name de lijn naar het gemeentebestuur problematisch bleef: de (uitgebreide) AZOV komt te weinig bijeen om bij de bestuurders echte betrokkenheid bij bestuurlijke preventie te creëren; men bespreekt (voorjaar 1988) weliswaar in lovende termen het 'Beleidsplan vermindering veel voorkomende criminaliteit 1989/1992', maar er is niet of nauwelijks bemoeienis met de implementatie van het voorgestane beleid en de knelpunten die zich daarbij voordoen.

Dit probleem wordt - als de nieuwe coördinator bestuurlijke preventie op het toneel verschijnt - opgelost door de instelling van een periodiek overleg tussen burgemeester, gemeentesecretaris, hoofd Afdeling 1 en de coördinator bestuurlijke preventie.

Het bestaan van dit overleg heeft er overigens toe geleid dat de coördinatiegroep een wat andere functie heeft gekregen.

De 'stimulerende denktankrol' is minder belangrijk geworden en men richt zich vooral op afstemming tussen politie en gemeente en op de voorbereiding van projectgroepvergaderingen. Dit heeft er toe geleid dat de vergaderfrequentie is afgenomen: van eens per week naar eens in de drie tot vier weken.

3.4 Gegevens over criminaliteit

Voor de onderbouwing van preventiebeleid zijn gegevens over criminaliteit onontbeerlijk.

Ook op dit punt heeft de politie in Roosendaal een belangrijke inbreng. Zo verzorgt zij overzichten van aangiften voor verschillende delicten. Sinds 1987 wordt voor sommige delicten een uitsplitsing gemaakt naar het buurtpreventiegebied en de rest

² Dit voorstel leidt er toe dat de overlap tussen ambtelijke projectgroep en brede projectgroep verholpen wordt. Uit strategische overwegingen blijft echter de naam "brede projectgroep" gehandhaafd.

van Roosendaal. Binnen het buurtpreventiegebied worden de aantallen aangiften zelfs per straat weergegeven. Het ligt in de bedoeling dat de aangiften in de toekomst geautomatiseerd verwerkt gaan worden. Met het oog daarop is van belang dat wordt aangegeven welke gegevens op welke wijze uit de computer moeten rollen om het preventiebeleid zo optimaal mogelijk te kunnen onderbouwen.

Naast politiegegevens kunnen **gegevens over vernielingen** aan gemeentelijke eigendommen een belangrijke bron vormen voor de onderbouwing van bestuurlijk preventiebeleid.

Begin 1987 wordt een eerste gemeentelijke adviesnota aan burgemeester en wethouders uitgebracht over het opzetten van een vernielregistratie. Kern van de vernielregistratie is dat veertien verschillende gemeentelijke diensten en afdelingen de vernielingen aan hun eigendommen op formulieren registreren en deze formulieren doorsturen naar een centraal punt. Het duurt evenwel tot najaar 1988 voordat de registratie redelijk gaat lopen. De coördinator heeft inmiddels de procedure vereenvoudigd. Zij is zelf het centrale punt (was de politie) geworden waar de formulieren heen gaan en kan mede daardoor diensten en afdelingen afbellen met de vraag waar hun formulieren blijven.

Hoewel de deelname aan de registratie inmiddels bevredigend is, blijkt de registratie nog niet optimaal bruikbaar. De verzamelde data zijn te globaal om (per dienst of afdeling) preventieve maatregelen op te baseren.

Met het oog hierop heeft de coördinator bestuurlijke preventie juni 1989 voorgesteld om meer specifieke informatie te achterhalen. Dit heeft alleen zin als de afdelingen en diensten ook zelf op basis van die verzamelde informatie preventieve maatregelen kunnen gaan treffen. Het verdient dan ook aanbeveling dat per dienst wordt geïnventariseerd welke informatie de betreffende dienst voor het **eigen** preventiebeleid zinvol vindt.

Een derde belangrijke informatiebron vormt de slachtofferenquête. Begin 1989 is een dergelijke enquête - in het kader van het onderzoek criminaliteitspreventie in Roosendaal - voor het eerst voor geheel Roosendaal gehouden (zie rapportage 'Resultaten Slachtofferenquête Roosendaal').

Deze enquête is om meerdere redenen van belang:

- Voor een aantal delicten geven de resultaten een betere benadering van de werkelijkheid dan politiegegevens. Het betreft vooral vandalisme aan privé-eigendommen, fietsdiefstallen en bedreigingen. Maar ook ten aanzien van delicten als inbraak en diefstal uit auto kan een slachtofferenquête informatie opleveren die niet uit politiegegevens te halen is.
- Via een enquête zijn ook andere gegevens te achterhalen die voor preventiebeleid van belang kunnen zijn: angstgevoelens voor criminaliteit, perceptie van problemen, aangiftebereidheid, etc.

Het verdient zeker aanbeveling om van deze informatiebron ook in de toekomst gebruik te maken: als de slachtofferenquête eens in de drie jaar wordt gehouden is dit voldoende om samen met de twee andere continu beschikbare bronnen (politiegegevens en

vernielregistratie) als sturingsinstrument voor het bestuurlijk preventiebeleid te dienen.

3.5 Evaluatie van afzonderlijke maatregelen

3.5.1 Maatregelen op het terrein van gebouwde omgeving en criminaliteit

Inbraak en diefstal auto's (Emile van Loonpark en Burgemeester Prinsensingel)

In het gemeentelijk rapport uit 1986 worden ter vermindering van het aantal diefstallen uit auto's onder meer de volgende maatregelen voorgesteld:

- Betere verlichting op de parkeerplaats Emile van Loonpark.
- Het plaatsen van een videocamera op de lichtmast met kabelverbinding naar het politiebureau, alwaar de parkeerplaats dan met een monitor in de gaten kan worden gehouden.
- Verlichtingsniveau in de Burgemeester Prinsensingel in het weekend ('s avonds en 's nachts) vergroten.

Zowel het Emile van Loonpark als de Burgemeester Prinsensingel zijn gelegen in het buurpreventiegebied in de binnenstad. Met de voorbereiding van het project werd oktober 1986 begonnen. Al snel bleek de oorspronkelijke gedachte om een beweegbare camera aan te schaffen niet haalbaar te zijn. De camera zou te kwetsbaar zijn en het zicht beperkt vanwege de hoge bomen. Als oplossing komt een opstelling met twee vaste camera's uit de bus, die evenwel ongeveer twee keer zo duur is. De totale kosten van het project komen op f 59.480,-.

Eind oktober 1987 is de camera in gebruik genomen, de verbeteringen aan de verlichting in het Emile van Loonpark zijn ook rond die datum gereed gekomen.

Enige maanden later zijn in het Emile van Loonpark borden geplaatst met daarop de tekst '(Camera Waakt)'. De verlichting in de Burgemeester Prinsensingel is begin 1988 op het gewenste niveau gebracht. De kosten daarvan bedroegen ± f 1.250,-.

De resultaten van de video-bewaking zijn gunstig. Het aantal aangiften van diefstal uit auto's op het Emile van Loonpark daalt met 68%; terwijl bij de politie de indruk bestaat dat het aantal geparkeerde auto's (met name op uitgaansavonden) is toegenomen. Van de verbeterde verlichting op de Burgemeester Prinsensingel is geen duidelijk positief effect te constateren. Weliswaar is hier ook sprake van een daling van het aantal diefstallen uit auto's te constateren, maar deze daling is slechts iets groter dan de daling in het buurpreventiegebied als totaal (24%).

De verbetering van openbare verlichting

In het gemeentelijk rapport van 1986 wordt gesteld dat in die gedeelten van de binnenstad waar onvoldoende of geen verlichting aanwezig is, in het algemeen zich ernstiger vormen van vandalisme voordoen.

Er worden twee oplossingen voorgesteld.

1. Op korte termijn in de Damstraat, Dunantstraat, Molenstraat, Bloemenmarkt, Dominéstraat, Kloosterstraat, Markt, Burgemeester Prinsensingel, Raadhuisstraat, Dr. Brabersstraat,

Kerkstraat en Nieuwstraat de nachtverlichting niet in te schakelen (= op volle sterkte laten branden), alsmede enkele reparaties te verrichten. De kosten van het op volle sterkte laten branden bedragen ongeveer f 12.500,- op jaarbasis.

2. Op middellange termijn te bezien wat deze korte termijnmaatregel betekent voor de lichtsituatie ter plaatse. Dan zal worden bekeken of de plaatsing van nieuwe of andersoortige lichtpunten/schakelingen noodzakelijk is.

Vanaf medio november 1987 brandt de openbare verlichting in de aangegeven delen van de binnenstad ook na 22.30 uur op volle sterkte.

Een afzonderlijk positief effect van deze maatregel is niet aantoonbaar. De effecten van deze maatregel zijn niet los te zien van de effecten van het buurtpreventieproject: immers verbetering van openbare verlichting stelt bewoners in staat meer informele sociale controle uit te oefenen. Waarschijnlijk zijn dus de maatregelen in het kader van het buurtpreventieproject en het langer laten branden van de openbare verlichting gezamenlijk verantwoordelijk voor de daling van het aantal aangiften van diefstallen uit auto's en vernielingen. Een daling die met name bij diefstallen uit auto's in het buurtpreventiegebied groter is dan in de rest van Roosendaal.

Om de uitvoering van de middellange termijn maatregelen te realiseren is voorjaar 1989 een stuurgroep openbare verlichting ingesteld.

Deze stuurgroep bestaat uit drie leden van de Dienst Gemeente Werken, twee leden van Afdeling I, een van de politie, een van de Dienst Stadsontwikkeling en een van de ENWA (het geprivatiseerde energiebedrijf). De stuurgroep heeft juni 1989 een adviesnota aan B & W uitgebracht.

De belangrijkste punten uit deze nota zijn:

- Voor verzoeken om uitbreiding/verbetering van openbare verlichting binnen de bebouwde kom is momenteel geen budget beschikbaar. Het is dan ook noodzakelijk dat vanaf 1990 een post voor dergelijke verzoeken op het IP (Investerings Plan) wordt opgevoerd.
- Er is een procedure ontwikkeld voor de behandeling van binnenkomende verzoeken. Er wordt eerst bekeken of de verzoeken aan bepaalde criteria voldoen. Indien dit niet het geval is, worden de verzoeken afgewezen, indien dit wel het geval is worden zij op een prioriteitenlijst geplaatst. De politie bepaalt aan de hand van de veiligheidsproblematiek op de diverse lokaties op welke plek de verzoeken op de prioriteitenlijst belanden.

Plaatsing fietsenrekken en fietsklemmen

In april 1987 worden in de Molenstraat en op de Bloemenmarkt fietsklemmen (12 sets à 2 stuks) geplaatst. De kosten bedragen inclusief plaatsing ongeveer f 10.000,-.

Het blijkt dat de klemmen in de Molenstraat tijdens de uitgaansavonden (vrijdag en zaterdag) goed gebruikt worden, de klemmen op de Bloemenmarkt wordt echter nagenoeg niet gebruikt. Voorts is duidelijk dat de capaciteit van de geplaatste klemmen te gering is om de overlast (onder andere in de Molenstraat) op te lossen; de politie moet hier nog regelmatig tegen optreden.

In maart 1988 wordt door de politie een adviesnota aan B & W uitgebracht met het voorstel om de problematiek van de tijdens de uitgaansavonden geparkeerde fietsen met fietsenrekken (in plaats van klemmen) terug te dringen.

Het plaatsen van de fietsklemmen kan dan ook als mislukt worden beschouwd. In vergelijking met fietsenrekken zijn de kosten van klemmen veel hoger. Bovendien zijn de rekken zeer eenvoudig te verwijderen en te plaatsen, terwijl dit voor klemmen veel lastiger is en dus ook extra kosten met zich meebrengt.

Bovendien is het mogelijk effect van 12 x 2 fietsklemmen op het aantal fietsdiefstallen natuurlijk beperkt en als de helft van die klemmen gebruikt wordt, zijn de baten in vergelijking tot de kosten te verwaarlozen.

Bewaakte fietsenstallingen

In 1985 werden in Roosendaal twee bewaakte fietsenstallingen in gebruik genomen: een bij het zwembad de Stok en een in de Damstraat. In 1987 is daar een stalling bij het winkelcentrum de Rooselaar bijgekomen. De stalling in de Damstraat heeft begin 1989 opgehouden te bestaan, omdat de exploitant er mee stopte. De vraag in hoeverre de stallingsmogelijkheden tot een vermindering van het aantal fietsdiefstallen leiden is op basis van de beschikbare gegevens moeilijk te beantwoorden.

Wel kan worden geconstateerd dat het aantal aangiften van fietsdiefstal in de gehele gemeente Roosendaal vanaf 1980 tot en met 1985 constant en sterk gestegen is (van iets minder van 600 naar 1.338) en dat sindsdien het aantal fietsdiefstallen tamelijk constant is gebleven, zo lag het aantal fietsdiefstallen in 1988 op 1.300. Voor 1989 is er zelfs sprake van een daling naar 1217³. Bovendien geldt dat er in het jaar voorafgaand aan de realisering van de fietsenstalling in de Rooselaar bij de politie 132 aangiften van fietsdiefstal in het gebied rond de Rooselaar binnenkwamen, in het jaar gerekend vanaf de realisering van deze stalling waren dit er 112. Een daling van 15%.

Een zeker positief effect van de stallingen is dus zeker niet uitgesloten.

Advisering over preventie bij bouwplannen

Het belangrijkste voorbeeld van advisering (door politie en toenmalige coördinator bestuurlijke preventie) heeft betrekking op de nieuwbouw van het De Biggelaar-complex.

In het kader van deze evaluatie heeft het geen zin in te gaan op de inhoudelijke kanten van de advisering.

Van belang is hier wel dat de adviezen vooral gebaseerd waren op de praktijkervaring die de politie heeft met criminaliteit en dat een belangrijk deel van de aanbevelingen over het ontwerp van politie en coördinator zijn overgenomen.

Uit de gehouden interviews komt naar voren dat op de tekentafels bij de Dienst Stadsontwikkeling steeds vaker rekening wordt gehouden met criminaliteitspreventie.

3 Deze daling is des te opmerkelijker omdat de politie in 1989 de regel heeft ingevoerd dat mensen die aangifte hebben gedaan van fietsdiefstal op de veiling van bij de politie gevonden (en niet terug te bezorgen) fietsen tegen een zacht prijsje een fiets kunnen aanschaffen als de eigen fiets niet wordt teruggevonden. Een dergelijke maatregel zal de aangiftebereidheid vermoedelijk vergroten.

Dat neemt niet weg dat het op een bepaald moment in de ontwerpfasen nuttig en wenselijk is dat de politie vanuit haar ervaring met criminaliteit de plannen op bepaalde onderdelen blijft toetsen. Deze toetsing vindt evenwel over het algemeen op een veel minder duidelijke wijze plaats dan bij het De Biggelaar-complex.

Kort samengevat doen zich de volgende knelpunten voor:

- Beslissingen over een en hetzelfde plan worden soms in verschillende projectgroepen genomen. Het betreft de projectgroep Stadsvernieuwing, de stuurgroep Verlichting en de projectgroep Verkeersaangelegenheden. Voor grotere projecten (bijvoorbeeld Tolberg) worden aparte projectgroepen geformeerd. Het is voor de politie niet doenlijk om overal de vinger aan de pols te houden; bovendien is het vaak niet zinnig om bepaalde vergaderingen bij te wonen omdat er niets aan de orde komt wat het preventiebelang raakt. Het uitoefenen van invloed op de plannen wordt echter wel groter als de adviserende politiefunctionaris de weg binnen het gemeente-apparaat goed kent en goede contacten heeft met de plannmakers bij de gemeente. Hier ligt dus samenvattend een lastig dilemma: je gezicht op vergaderingen laten zien is inhoudelijk lang niet altijd nuttig maar kan toch de kansen op succes vergroten.
- Voor de Dienst Stadsontwikkeling is het moeilijk in te schatten op welke momenten en op welke onderdelen advisering van de zijde van de politie nuttig is: 'de politie beschikt over dezelfde boeken over gebouwde omgeving als wij hier hebben'. De nuttige inbreng van de politie moet dus hoofdzakelijk voortkomen uit de praktijkervaring die zij hebben met criminaliteit en daar zit nu net het probleem: want het is onduidelijk hoe die ervaringskennis er uit ziet en welke deel daarvan voor de ontwerpen nuttig is.

3.5.2 Maatregelen gericht op binding van jongeren aan de samenleving

Vandalisme-project op scholen

Dit onderwerp wordt in de rapportage van 1987 voor het eerst opgevoerd. In vervolg op het vandalisme-project dat al in 1985 op een aantal scholen gehouden is, lag het in de bedoeling dat in het schooljaar 1988-1989 een nieuw project zou worden uitgevoerd. De afdeling Onderwijs wordt begin 1988 gevraagd om de trekkersrol (met name de organisatie naar de scholen toe) op zich te nemen. De afdeling Onderwijs geeft echter te kennen daar onvoldoende ambtelijke capaciteit voor vrij te kunnen maken. Eind 1988 komt daar verandering in en begin 1989 is de eerste aanzet voor het nieuwe project verschenen.

Alcoholmatigingsbeleid en verwervingscriminaliteit drugsgebruikers

Reeds in de gemeentelijke rapportage uit 1986 wordt geconstateerd dat overmatig alcoholgebruik een oorzaak is van vandalisme. Een ander signaal dat alcoholgebruik aandacht behoeft, wordt eveneens in 1986 gegeven door MCAD met de nota 'Verslaving ons allen een zorg'.

Tot op heden is er echter niet of nauwelijks aandacht besteed aan de mogelijkheid om als gemeente een alcoholmatigingsbeleid te voeren.

Hetzelfde kan voor de verwervingscriminaliteit van drugsgebruikers worden vastgesteld.

Er is weliswaar mede op basis van het rapport

'Harddrugsproblematiek in Roosendaal onder met name Marokkaanse jongeren' (P.W.J. van Poppel, mei 1988) een aantal maatregelen op het terrein van de hulpverlening voor verslaafden getroffen, maar preventieve maatregelen (die de kans op drugsverslaving verminderen) zijn tot op heden achterwege gebleven.

Betrokkenheid buurt- en clubhuiswerk bij preventie vergroten

De activiteiten op dit terrein worden reeds in 1986 gestart en lopen nog steeds door.

Het is daarbij (net als bij buurtpreventie) de politie die vooral het eerste jaar een trekkersrol vervult.

De belangrijkste activiteiten worden in chronologische volgorde behandeld.

Najaar 1987 worden twee bijzondere bijeenkomsten georganiseerd van de projectgroep, waarbij men (breder dan alleen de buurt- en jongerencentra) de welzijnsinstellingen uit Roosendaal uitnodigt. Uit de verslagen van deze bijeenkomsten kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Er blijkt zeker bereidheid om activiteiten te ondernemen die een preventieve component in zich hebben; er worden al (zij het in bescheiden mate) van dergelijke activiteiten ondernomen.
- Er wordt afgesproken om op een breed scala van terreinen verdere ideeën uit te werken. Het betreft ondermeer werkgelegenheidsprojecten, werving van vrijwilligers, het instellen van een functionele raad en een 'steunfonds' voor activiteiten op het gebied van de preventie van kleine criminaliteit.

Van deze ideeën wordt in feite alleen de functionele raad concreet uitgewerkt. In deze raad zijn Sociale Dienst, Centrum Maatschappelijke Dienst en politie (ad-hoc aangevuld met andere instellingen) vertegenwoordigd. Doel is te komen tot een goede afstemming op het terrein van individuele hulpverlening. Vervolgens komt op 8 februari 1988 een groepje bijeen dat ook betrokken is geweest bij de voorbereiding van de beide speciale projectgroep bijeenkomsten. In deze vergadering wordt mede ten gevolge van de bezuinigingen die het welzijnswerk treffen een (terechte) pas op de plaats gemaakt: er wordt afgesproken dat door een medewerker van de reclassering eerst geïnventariseerd wordt wat de verschillende welzijnsinstellingen nu eigenlijk doen voor jongeren die problemen (bijvoorbeeld op het gebied van drugs, werkgelegenheid en schooluitval) hebben.

Op 19 april 1988 is deze inventarisatie afgerond en wordt verzonden naar de betrokken instellingen.

De belangrijkste ontwikkeling die tot op heden zijn vruchten afwerpt, wordt eind 1987 in gang gezet. Op dat moment blijkt dat de sportvereniging 'Kaaike Boven' in financiële problemen zit. 'Kaaike Boven' is een vereniging die een mogelijkheid tot sportbeoefening wil bieden aan mensen uit de onderlaag van onze samenleving.

Daarbij horen gelijktijdig de volgende doelstellingen:

- . alternatieve tijdsbesteding
- . opvang mogelijkheden voor mensen met problemen
- . preventieve activiteiten
- . opvoedende activiteiten (alternatieve straffen)

Vanuit de werkzaamheden voor 'Kaaïke Boven' blijkt al snel dat een integrale aanpak van problemen van de onderlaag van de samenleving in Roosendaal noodzakelijk is. Dit leidt tot de oprichting van de Stichting Container.

Deze stichting heeft ondermeer de volgende activiteiten ondernomen:

- . Subsidie-aanvragen ten behoeve van 'Kaaïke Boven' verzonden.
- . Onderzoeken gedaan naar de haalbaarheid van een centrale lokatie voor verschillende verenigingen.
- . Het sportpreventieproject opgestart (wordt onder het kopje aanbod voor alternatieve mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding op ingegaan).
- . Voorstel voor het RIPO gelanceerd.

Dit laatste project heeft evenals het sportpreventieproject een preventieve component. Het RIPO-project is een afkorting voor Roosendaals Integraal Project voor de Onderlaag.

Doel van dit project is de ontwikkeling van een integraal (intersectoraal) netwerk tussen (dag-)opvang en recreatie, maatschappelijke dienst- en hulpverlening, educatie en arbeid.

Aanbod van alternatieve mogelijkheden voor vrije tijdsbesteding
Juli 1988 vindt de eerste vergadering plaats over het idee van een Sportpreventieproject. Hierin participeren naast de Stichting Container het MCAD, de Levensschool, de politie, jongerencentrum 't Gebouwke, Kaaïke Boven, buurthuis De Wieken, de Reclassering en de coördinator⁴ bestuurlijke preventie.

Na een aantal vergaderingen beginnen eind 1988 de ideeën vastere vorm aan te nemen.

Afgesproken wordt dat elke deelnemer van de instelling een recreatieve activiteit voor jongeren organiseert.

Bovendien zorgen de instellingen ervoor dat bij elke activiteit een groep van 'hun jongeren' deelneemt.

In 1989 zijn inmiddels drie activiteiten uitgevoerd en is voor de rest van het jaar ongeveer één activiteit per maand gepland.

De eerste activiteit (april 1989) was een door Kaaïke Boven georganiseerde Survivaltocht. De politie heeft als tweede activiteit een 'politieparcours' laten afleggen en de Levensschool heeft een Vlietvlottentocht georganiseerd.

Aan de eerste en tweede activiteit is door ongeveer 20 jongeren deelgenomen, aan de derde activiteit door ongeveer 40 jongeren. De reacties van organisatoren en deelnemende jongeren zijn zeer positief.

Achterliggend doel van de activiteiten is dat de contacten die hierdoor worden gelegd (straks naar verwachting ook met jongeren die niet door de betrokken instellingen worden bereikt) kunnen worden uitgebouwd en dat daarmee op termijn een positieve gedragsbeïnvloeding kan worden bewerkstelligd.

⁴ De coördinator heeft alleen de eerste vergaderingen bijgewoond.

3.6 Aanbevelingen na drie jaar bestuurlijke preventie

3.6.1 Aanbevelingen voor afzonderlijke maatregelen

Bewaakte fietsenstallingen

- Het verdient aanbeveling om - zeker nu een bewaakte fietsenstalling in het centrum gesloten is - nauwgezet te volgen hoe de fietsdiefstalproblematiek zich verder ontwikkelt. Hiertoe is het noodzakelijk dat er bij de gegevens die de politie over fietsdiefstal verzamelt een onderscheid wordt gemaakt naar diefstallen in winkelcentra, uitgaanscentrum en rest van Roosendaal en de dagen (door de week/weekend) en tijdstippen (overdag/avond/nacht) dat deze diefstallen plaatsvinden.

Advisering bouwprojecten

- De Dienst Stadsontwikkeling kan via haar vertegenwoordiger in de projectgroep Samenleving en Criminaliteit kort melding maken van de belangrijkste ontwikkelingen op stedenbouwkundig terrein. Momenteel is dat vooral Tolberg: op termijn zal ook een aantal kleinere projecten in de binnenstad (renovatie en vervangende nieuwbouw) van start gaan. Het lijkt voorts zinvol dat de Dienst Stadsontwikkeling bij aanvang van de ontwerpfase bij de politie afcheckt met welke criminaliteitsproblemen rekening moet worden gehouden op basis van de praktijkervaringen die de politie in het betreffende gebied c.q. vergelijkbare gebieden heeft.
- De politie dient een functionaris (nu zijn het er meerderen) aan te wijzen, die vast aanspreekpunt is als het gaat om advisering bij bouwplannen.
- De belangrijkste preventie-issues en de uitkomsten daarvan moeten kort schriftelijk worden vastgelegd. Dit heeft twee voordelen:
 - . er is voor iedereen (ook voor niet-insiders) duidelijk wat er aan preventie gebeurt;
 - . het wordt eenvoudiger om lering te trekken voor toekomstige projecten (deskundigheidsbevordering).

Alcoholmatigingsbeleid en verwervingscriminaliteit drugsgebruikers

- Tot op heden is een alcoholmatigingsbeleid niet van de grond gekomen en zijn er nog geen preventieve activiteiten ondernomen die gericht zijn op het voorkomen van druggebruik. Het verdient aanbeveling dat op deze beide aspecten tot een definitieve standpuntbepaling wordt gekomen. Hierbij kan van de resultaten van het vervolg van het onderzoek onder jongeren gebruik worden gemaakt.

Betrokkenheid buurt- en clubhuiswerk bij preventie vergroten en sportpreventieproject

- De rol van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit bij deze activiteiten moet vooral gelegen zijn in het concretiseren en bewaken van de preventieve component zonder dat dit leidt tot zalig verklaring van deze component. Deze projecten dienen

immers in eerste instantie getoetst te worden op de verbetering van de maatschappelijke positie van jongeren.

- Resultaten van deze activiteiten dienen goed te worden vastgelegd en te worden teruggekoppeld op andere welzijnsinstellingen. Een mogelijkheid hiertoe is het organiseren van een nieuwe bijeenkomst met de welzijnsinstellingen. Het op deze wijze terugkoppelen van geboekte resultaten kan het draagvlak voor bestuurlijke preventie onder het maatschappelijk middenveld verbreden en vergroten.

3.6.2 Generale conclusies en aanbevelingen

Het bestuurlijke preventieproject is in drie fasen onder te verdelen.

Vanaf 1986 is sprake van de pioniersfase. Deze fase wordt gekenmerkt door:

- Het uitvoeren van drie korte termijn maatregelen met wisselend succes, het zijn maatregelen die weinig ambtelijke capaciteit vergen maar wel een aanzienlijk budget vereisen.
Het meest positieve van deze maatregelen is evenwel dat men laat zien dat er in ieder geval wat gebeurt. Dat kan anderen ook over de streep trekken activiteiten te ondernemen.
- Het lanceren van een breed pakket van middellange termijn maatregelen, die over het algemeen moeizaam of niet op gang komen. Het is achteraf duidelijk dat de plannen te ambitieus waren. Binnen de gemeente was het draagvlak nog gering en er was onvoldoende ambtelijke capaciteit (nog geen coördinator). Het ware waarschijnlijk beter geweest om in deze fase de aandacht op enkele middellange termijn maatregelen te concentreren.
- De politie heeft duidelijk het voortouw bij het ontwikkelen en uitvoeren van preventieve activiteiten.

Vanaf de komst van de eerste coördinator Bestuurlijke preventie (begin 1988) start de structurerende fase. Deze fase wordt gekenmerkt door:

- Het verder ontwikkelen van een vernielregistratie.
- Het ontwikkelen van een organisatorische inbedding van het bestuurlijke preventiebeleid.

Daarbij kan worden aangetekend dat deze organisatorische inbedding enkele zwakke elementen bevatte.

In de eerste plaats was de afstand tussen het uitvoerend niveau en B & W te groot. Daar is inmiddels al verbetering in gebracht door de instelling van een periodiek overleg tussen coördinator bestuurlijke preventie, het hoofd van de Afdeling 1, de gemeente-secretaris en de burgemeester.

In de tweede plaats blijkt dat de betrokkenheid van met name Gemeentewerken en Onderwijs bij het bestuurlijk preventiebeleid te gering is.

In de derde plaats is de informatievoorziening over de verschillende activiteiten onvoldoende geregeld. De informatie is slechts verspreid terug te vinden in allerlei notulen en adviesnota's.

Begin 1989 beginnen vooral middellange termijn maatregelen van de grond te komen. Dit kan het begin zijn van de **bloEIFase**. Om deze bloeifase zo vruchtbaar mogelijk te laten verlopen, kunnen naast de aanbevelingen die bij de afzonderlijke maatregelen zijn genoemd de volgende aanbevelingen in acht worden genomen:

- Er dient door het gemeentebestuur vroegtijdig een budget beschikbaar te worden gesteld om de uitvoering van de nieuwe activiteiten te bevorderen.
- In de projectgroep Samenleving en Criminaliteit dienen de afdeling Onderwijs en de dienst Gemeentewerken op beleidsniveau vertegenwoordigd te worden.
- Het verdient aanbeveling dat de burgemeester het voorzitterschap van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit gaat vervullen.
- Er dient een themagroep voor vandalisme te worden ingesteld, waarin het vandaliseproject op scholen, de beveiliging van scholen en de vernielregistratie gecoördineerd kunnen worden.
- Advisering over gebouwde omgeving, het verlichtingsgebeuren, de aanpak van fietsdiefstal (via stallingsmogelijkheden) en activiteiten van de afdeling Groenvoorzieningen dienen op elkaar te worden afgestemd. Dit kan gebeuren in een themagroep gebouwde omgeving en criminaliteit, die ongeveer vier keer per jaar bijeen komt.
- Er dient (ter bevordering van de onderlinge afstemming en ter verbetering van het draagvlak) op een korte en heldere wijze periodiek (per kwartaal) over de voortgang van de maatregelen te worden gerapporteerd naar de verschillende betrokken diensten en instellingen.
- De onderbouwing met gegevens over criminaliteit dient verder te worden verbeterd. In dit verband is het van belang dat:
 - . Met het oog op de aanstaande automatisering van politiegegevens wordt aangegeven welke gegevens op welke wijze uit de computer moeten rollen om het preventiebeleid zo optimaal mogelijk te onderbouwen.
 - . Ten behoeve van de vernielregistratie bij de afzonderlijke diensten en afdelingen wordt geïnventariseerd welke informatie de betreffende dienst of afdeling voor het eigen preventiebeleid zinvol vindt.
 - . Er elke drie jaar in Roosendaal een slachtofferenquête wordt gehouden.
- Voor de coördinator hebben de voorgaande aanbevelingen als consequentie dat in ieder geval de volgende activiteiten tot zijn taak behoren:
 - . ondersteuning binnen het gemeentelijk apparaat waar nodig;
 - . zorgen dat de verschillende betrokkenen periodiek over de activiteiten rapporteren;
 - . volgen van ontwikkelingen in criminaliteit, ten behoeve van evaluatie en onderbouwen mogelijke nieuwe ontwikkelingen.

4 BUURTGERICHTE PROJECTEN

4.1 Buurtpreventie binnenstad

4.1.1 Doelstellingen buurtpreventie binnenstad

Het buurtpreventieproject kent de volgende **doelstellingen**:

- Beperken van diverse soorten vernielingen en auto-inbraken in het buurtpreventiegebied.
- Beperken van hinderlijke vormen van overlast (in het bijzonder lawaai, stank en gedeponeerd vuil-afval).
- Terugdringen van de onveiligheidsgevoelens van bewoners.
- Het bevorderen van contacten tussen bewoners, horeca-ondernemers en vertegenwoordigers van de gemeente teneinde:
 - a. op korte termijn de hier omschreven doelen te kunnen realiseren en,
 - b. de capaciteit van bewoners te vergroten om geconstateerde problemen in de binnenstad op te kunnen lossen.

Het budget voor het project bedroeg in 1988 f 5.500,-. Uit de begroting Samenleving en Criminaliteit blijkt voor de kosten van het buurtpreventieproject in de binnenstad in 1989 en 1990 f 7.900,- per jaar te zijn gereserveerd. Voorts is voor 1990 en volgende jaren structureel f 10.000,- voor administratieve ondersteuning van buurtpreventie aangevraagd.

4.1.2 Maatregelen en resultaten

Maatregelen tegen vernielingen en auto-inbraken

- In de eerste plaats wordt het stimuleren van de meldingsbereidheid van bewoners van het buurtpreventiegebied geacht effect te hebben op het aantal vernielingen en auto-inbraken.
 Uit de begin 1989 gehouden enquête onder de binnenstadbewoners komt naar voren dat 30% van de 57 respondenten in 1988 getuige was van het plegen van vernielingen; eveneens nam eenderde deel een verdachte persoon of situatie waar.
 In beide situaties meldde ruim de helft van de respondenten dit bij de politie en/of buurtcoördinator¹.
 Gelet op de grote non-response bij deze enquête (62%) is onduidelijk in hoeverre de genoemde meldingsbereidheid representatief is voor alle bewoners van het buurt-preventiegebied.
- Vanaf november 1987 brandt de openbare verlichting in het buurtpreventiegebied ook na 22.30 uur op volle sterkte. Deze maatregel is reeds in hoofdstuk 3 besproken.
- Sinds november 1987 is naast de verbetering van de verlichting in het Emile van Loonpark een videocamera in gebruik genomen. In hoofdstuk 3 is ook aan dit onderdeel aandacht besteed.

¹ Zie enquête "Buurtpreventie in Roosendaal. Resultaten (tabellen) enquête onder binnenstadbewoners", september 1989.

- Uit reacties van bewoners en het relatief grote aantal auto-inbraken in 1988 blijkt dat het niveau van verlichting in de Kloosterstraat nog verre van optimaal is. Deze lokatie is dan ook hoog op de prioriteitenlijst van de stuurgroep openbare verlichting gezet. Voorjaar 1990 zou de ENWA (het geprivatiseerde energiebedrijf) de verlichting verbeteren, maar de gemeente heeft daar tot op heden nog geen opdracht voor verstrekt.
- Brief van de coördinator bestuurlijke preventie aan winkeliers van de binnenstad met het verzoek hun vitrinekasten regelmatig te onderhouden teneinde erosie-vandalisme te voorkomen.
- Extra voetsurveillance door drie reservisten van de politie.
- Mogelijkerwijs wordt in 1990 een auto-inbraakpreventieproject opgestart.

Resultaten maatregelen tegen vernielingen en auto-inbraken
Allereerst wordt nagegaan hoe de aangiftecijfers zich hebben ontwikkeld en vervolgens wordt kort ingegaan op gegevens uit de vernielregistratie.

Bij de gemeentepolitie zijn vanaf 1987 tot op heden de aangiften en schadebedragen (voor zover bekend) bijgehouden betrekking hebbend op diverse soorten vernielingen en auto-inbraken in de binnenstad. Deze cijfers kunnen worden vergeleken met de aangiften voor deze delicten in de rest van Roosendaal.

Tabel 1: Aangiften vernielingen en auto-inbraken
buurtpreventiegebied

Categorie	1987	1988	1989	Toe- c.q. afname in % '87-'89
	abs	abs	abs	
Vernielingen aan auto's	51	49	40	- 22
Overige vernielingen	90	86	82	- 9
Totaal vernielingen	141	135	122	- 13
Auto-inbraken	99	61	64	- 35
Totaal aantal aangiften	240	196	186	- 23

**Tabel 2: Aangiften vernielingen en auto-inbraken
rest Roosendaal**

Categorie	1987	1988	1989	Toe- c.q. afname in % '87-'89
	abs	abs	abs	
Vernielingen aan auto's	342	298	224	- 35
Overige vernielingen	379	513	536	+ 41
Totaal vernielingen	721	811	760	+ 5
Auto-inbraken	954	776	939	- 2
Totaal aantal aangiften	1675	1587	1699	+ 1

Uit deze twee tabellen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het totaal aantal aangiften voor vernieling en auto-inbraak in het buurtpreventiegebied is met 23% gedaald², terwijl in de rest van Roosendaal zich een geringe stijging heeft voorgedaan.
- De daling van het aantal aangiften in het buurtpreventiegebied is het sterkst voor auto-inbraak. Deze daling kan voor een belangrijk deel worden verklaard door de camera-beveiliging op het Emile van Loonpark, aangezien op deze parkeerplaats het aantal aangiften het sterkst gedaald is.
- Het aantal aangiften voor vernieling is ook gedaald in het buurtpreventiegebied; voor vernieling aan auto's sterker dan voor overige vernielingen. Hierbij valt op dat in de rest van de stad zich een nog sterkere daling van de aangiften voor vernieling aan de auto heeft voorgedaan, terwijl het aantal aangiften van overige vernielingen juist zeer fors gestegen is.
- Op basis van de bovenstaande conclusies kan worden geconstateerd dat de maatregelen die in het kader van het buurtpreventieproject hebben plaatsgevonden een positief effect hebben gehad; met name voor auto-inbraken en overige vernielingen.

Hier kan nog aan worden toegevoegd dat de politiecijfers voor de eerste vijf maanden van 1990 voor wat betreft vernielingen aan auto's en overige vernielingen in het buurtpreventiegebied nagenoeg gelijk zijn aan die van de eerste vijf maanden van 1989. Voor inbraken in auto's doet zich echter in de eerste vijf maanden van 1990 een lichte stijging voor. Dit laatste duidt er op dat een apart project gericht op inbraken in auto's geen overbodige luxe is.

² Overigens is ook in de in 1989 gehouden enquête onder binnenstadbewoners een lichte daling van het slachtofferschap voor de delicten vandalisme en diefstal uit auto's geconstateerd ten opzichte van de enquête die begin 1987 gehouden is.

Vervolgens is nagegaan bij welk deel van de aangiften het schadebedrag bekend is.

Tabel 3: Aantal aangiften met bekend c.q. onbekend schadebedrag

Categorie	1987 Aangifte met schadebedrag		1988 Aangifte met schadebedrag		1989 Aangifte met schadebedrag	
	bekend %	onbekend %	bekend %	onbekend %	bekend %	onbekend %
Vernielde:						
ruiten	42	15	11	44	2	31
straatmeub.	5	11	5	9	10	12
auto	20	31	4	45	4	36
Overige						
vernieling	7	10	6	11	7	20
Subtotaal						
vernieling	74	67	26	109	23	99
Auto-inbr.	70	29	25	36	16	48
Totaal	144	60% 96	40% 51	26% 145	74% 39	21% 147
						79%

Opvallend is dat in de periode 1987 tot en met 1989 het aantal aangiften waarbij het schadebedrag onbekend is, fors groeit: van 40% naar 79% (een verdubbeling). Dit lijkt te duiden op een afnemende bereidheid bij de politie om schadebedragen bij de aangifte op te nemen.

De forse daling van het aantal aangiften met bekende schadebedragen en de sterke fluctuatie van het gemiddeld schadebedrag per aangifte laten geen ruimte voor conclusies over de ontwikkeling van de feitelijke schade van vernielingen en auto-inbraken in het buurtpreventiegebied.

Tenslotte de gegevens uit de vernielregistratie. Aangezien de vernielregistratie in het derde kwartaal van 1989 flink is aangepast, kunnen deze gegevens niet gebruikt worden om een beeld te geven van de ontwikkelingen van het vandalisme aan openbaar bezit in het buurtpreventiegebied.

Wel is het opvallend te constateren dat de schade ten gevolge van vandalisme aanzienlijk lager is dan in het gebied rondom de Nieuwe Markt dat ten zuiden aan het buurtpreventiegebied grenst. In het buurtpreventiegebied ligt de schade aan openbaar bezit in de periode 1 juni 1989 tot 1 juni 1990 op ongeveer f 9.600,- en in het gebied rond de Nieuwe Markt op ongeveer f 16.200,-.

Vandalisme en overlast tijdens carnaval

Tijdens het carnaval worden sinds 1987 ondermeer de volgende maatregelen getroffen:

- de horeca zorgt voor het tijdig verzamelen van lege glazen om te voorkomen dat die mee naar buiten worden genomen;
- extra voetsurveillance door de politie;

- de bloembakken worden tijdelijk weggehaald en de vitrinekasten afgeschermd;
- bepaalde straten/straatdelen worden voor het autoverkeer afgesloten;
- vaste standplaats taxi's.

In 1987 en 1988 is door de coördinator van het buurtpreventieproject via een schriftelijke enquête een inventarisatie gehouden van tijdens carnaval geleden schade bij ondernemers en bewoners van Bloemenmarkt en Molenstraat. Hieruit blijkt dat in 1988 zowel het aantal vernielingen en de geleden schade minder is geworden: een daling van 22 naar 13 vernielingen en van f 10.195,- naar f 9.350,- schade.

Uit de enquête in het voorjaar van 1989 onder de binnenstadbewoners komt naar voren dat meer respondenten (35%) menen minder last te hebben van deze overlast dan dat er respondenten (7%) zijn die vinden dat overlast in 1989 ten opzichte van de carnavalsoverlast in 1988 is toegenomen; 24% van de respondenten vond de overlast gelijk gebleven. De overige respondenten konden niet beoordelen of er meer of minder overlast was geweest.³

Meldingen overlast

Vanaf januari 1989 kreeg het buurtpreventieproject 7 uur administratieve en secretariële ondersteuning per week. Elke donderdag konden bewoners en horeca-ondernemers bellen naar de Reclassering in Roosendaal en hun klachten over overlast melden. Ook konden zij suggesties voor het informatiebulletin over het buurtpreventieproject doorgeven. Uit het interview met deze aangetrokken kracht blijkt dat zij niet is gebeld ondanks het feit dat zij tijdens projectgroepvergaderingen en thema-avonden is voorgesteld aan bewoners en horeca-ondernemers.

In het informatiebulletin is op de voorpagina steeds het alarmnummer 06-11 voor 'acute situaties' (met betrekking tot inbraak, geweldpleging, vandalisme) vermeld terwijl de andere telefoonnummers zonder specifieke aanduiding - de ene keer wel en de andere keer niet op de voorpagina vermeld staan. Dit kan het gebruik van deze telefoonnummers door bewoners en horeca-ondernemers negatief beïnvloed hebben. Vanaf 1 januari 1990 loopt de meldingsprocedure via haar opvolgster op het stadskantoor. Sindsdien worden er door bewoners wel klachten telefonisch gemeld. Deze klachten worden dan doorgespeeld naar de betrokken diensten en er wordt nagegaan of de klachten ook daadwerkelijk worden verholpen.

Overlast casino

- In 1989 is 5 keer een overleg geweest tussen de exploitant van het casino, de Gemeentepolitie en bewoners van BP-Singel en de Nieuwstraat over lawaai- en stankoverlast.
- Afgesproken is dat de buschauffeurs hun bussen elders in Roosendaal parkeren en niet op de (te) kleine parkeerruimte bij het casino.

³ Zie pagina 6, paragraaf 3.3 enquête "Buurtpreventie in Roosendaal. Resultaten (tabellen) enquête onder binnenstadbewoners", september 1989.

- De exploitant heeft het casinopand geïsoleerd en zal de ramen en deuren zoveel mogelijk dichthouden tijdens het draaien van muziek en het afroepen van bingo nummers.
 - De container met afval staat niet meer te lang aan de B.P.-singel te stinken. De gemeentereiniging haalt de container achter het casino op.
 - Verzoek (mondeling en op een geplaatst bord bij de in/uitgang) aan bezoekers om rustig te vertrekken in de nachtelijke uren.
- Ondanks deze afspraken zorgde met name het vertrekken van bezoekers nog steeds voor klachten van de bewoners aan de B.P.-Singel. In juni 1990 is het casino echter gesloten, als uitvloeisel van een onderzoek naar verschillende illegale praktijken dat de politie Rotterdam tegen de eigenaar van het casino (die ook in Rotterdam een casino dreef) heeft ondernomen.

Overlast drugshandel en drugsgebruik

De handel en het gebruik van softdrugs in coffeeshops veroorzaakt onrust onder buurtbewoners. Bovendien hebben schoolkinderen onlangs een heroïnespuit gevonden in de Damstraat.

Teneinde deze onrust te verminderen is naast (veelvuldig) overleg tussen de gemeente, politie en bewoners door de officier van Justitie een toelichting gegeven op het gedoogbeleid omtrent softdrugs⁴. Vanuit de gemeente zijn de volgende inspanningen geleverd. In 1989 is het gebied rond de Damstraat aangewezen als renovatiegebied, waarin men door extra subsidies wil proberen de woonfunctie te versterken. In dit kader is overleg gevoerd tussen de dienst Stadsontwikkeling en politie over de manier waarop de horeca-bedrijven uit het gebied geplaatst zouden kunnen worden. Er is gekozen voor een bestuurlijke aanpak, zonodig gevolgd door een strafrechtelijke. Dit houdt in dat getracht wordt de panden aan te kopen om daar vervolgens door ver(nieuw)bouw woningen van te maken. Het resultaat is dat een aantal coffee-shops is verdwenen.

Momenteel zijn er in de Damstraat nog drie coffee-shops waarover onderhandelingen gevoerd worden met de eigenaren en huurders. Alle eigenaren zijn bereid tot verkoop (met een van hen is een voorlopige koopovereenkomst gesloten). De huurders willen de panden pas verlaten als zij een alternatieve vestigingsplaats hebben. Twee eigenaren hebben daarom juridische stappen ondernomen om de huurcontracten te beëindigen.

Om de bewoners te informeren over het door de politie en gemeente gevoerde beleid zijn in april 1990 twee thema-avonden over drugs gehouden. Deze avonden zijn door in totaal 90 bewoners bezocht. Uit een na afloop door de bezoekers ingevuld evaluatieformulier bleek dat de avonden positief zijn beoordeeld.

Andere overlastvormen

- Het hondepoepprobleem neemt de eerste plaats in op de hitlijst van de diverse overlastvormen (zie de enquête onder de binnenstadbewoners). Inmiddels is een gemeentelijke projectgroep gevormd die zich over dit probleem buigt.

⁴ De capaciteit ontbreekt om alles aan te pakken. Prioriteitsstelling is noodzakelijk en die ligt bij harddrugs.

- Overlast Shoarmazaak: uitgaanslawaai aangeschoten jongeren door schreeuwen en vechtpartijen. De gemeentepolitie gaat hierover praten met de klagende bewoners.
- Te snel rijdende auto's: het zou met name om jongeren in de weekends gaan. Er zijn nog geen specifieke maatregelen (zoals snelheidscontroles in nachtelijke uren) in voorbereiding.

Reactie binnenstadbewoners

Uit de in 1989 gehouden enquête blijkt dat de respondenten over het algemeen een zeer positief oordeel hebben over het project. Het merendeel wil doorgaan met het buurtpreventieproject. In hoeverre deze 55 respondenten representatief zijn voor de ruim 1100 binnenstadbewoners van 18 jaar en ouder is onduidelijk. In hoeverre de getroffen maatregelen invloed hebben gehad op de onveiligheidsgevoelens van de bewoners kan niet worden vastgesteld, omdat daar in de enquête van 1987 geen vragen over zijn gesteld.

4.1.3 Het bevorderen van overleg (informatie-uitwisseling) en samenwerking tussen bewoners, horeca-ondernemers en de gemeente(politie)

- Naast deelname van een aantal binnenstadbewoners uit het buurtpreventiegebied aan de vergadering van de Projectgroep Samenleving en Criminaliteit konden bewoners van 18 jaar en ouder in 1989 tweemaal twee thema-avonden rond buurtpreventie bijwonen. De secretaresse van het buurtpreventieprojecten heeft binnenstadbewoners van 18 jaar en ouder (er wonen er ruim 1100 in de binnenstad verspreid over 812 panden) aangeschreven in een huis-aan-huis verspreide brief met antwoordkaart. Op de eerste twee thema-avonden stond inbraakpreventie centraal. Ook kwamen diverse overlastvormen - door vragen van bewoners - ter sprake. Op 20 en 24 april 1989 waren er 54 respectievelijk 69 bewoners aanwezig. Op de andere twee thema-avonden stond vandalisme centraal. Op 31 oktober en 9 november 1989 waren er 44 respectievelijk 45 bewoners aanwezig.
- In 1989 hebben de buurt en straatcoördinatoren zo'n 6 keer vergadert met de betrokken functionarissen van gemeente en politie over diverse delicten, overlastvormen en preventie-activiteiten. Een gesprek met horeca-ondernemers in de binnenstad over glasoverlast, het buurtpreventieproject en de functie van het centrum van Roosendaal in het algemeen wordt door de bewoners, politie en de gemeente nuttig geacht maar heeft om uiteenlopende redenen nog niet plaatsgevonden. Verwacht wordt dat dit gesprek in 1990 zal plaatsvinden. Een datum is nog niet vastgesteld.
- Het informatiebulletin is sinds 1988 viermaal verschenen; mei 1988; april 1989; oktober 1989 en februari 1990. Uit de enquête onder de binnenstadbewoners blijkt dat driekwart van de respondenten dit bulletin ook leest.
- Twee van de vier buurtpreventiecoördinatoren overwogen zich terug te trekken. Drukke, privé-redenen en een verhuizing spelen daarbij een rol. Vraag is natuurlijk of er op tijd geschikte vervangers onder de binnenstadbewoners gevonden kunnen worden. Immers, in februari 1990 is op de

projectgroepvergadering, Samenleving en Criminaliteit
aangekondigd dat de experimenteerfase op 31 december 1990
eindigt.

4.1.4 Conclusies en aanbevelingen

- Er valt in het buurtpreventiegebied een duidelijke daling te constateren van het aantal aangiften voor auto-inbraken en vernielingen, terwijl in de rest van Roosendaal zich voor deze delicten juist een lichte stijging van het aantal aangiften heeft voorgedaan.
Er kan dus worden gesproken van een positief effect, maar het is moeilijk om aan te geven welke maatregelen daar -naast de camerabewaking op het Emile van Loonpark- het sterkst tot hebben bijgedragen.⁵
- Ook de preventieve maatregelen, die sinds 1987 tijdens het carnaval worden getroffen, blijken tamelijk succesvol te zijn. In 1988 lag de schade volgens een enquête onder een aantal bewoners en ondernemers lager dan in 1987. Bij de in 1989 gehouden slachtofferenquête onder bewoners is 34% van mening dat de overlast tijdens het carnaval in 1989 minder was dan in voorgaande jaren, terwijl slechts 7% een tegengestelde mening heeft.
- Uit de analyse van de beschikbare politiecijfers en schadebedragen omtrent vernielingen en auto-inbraken blijkt voorts dat in de periode 1987 tot en met 1989 het aantal aangiften waarbij het schadebedrag onbekend is, bijna verdubbeld (van 40 naar 79%) is. Naast het zo nauwkeurig mogelijk registreren schadebedragen door de politie, blijft het stimuleren en liefst verhogen van de meldingbereidheid door bewoners van vernielingen een belangrijke voorwaarde om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de ontwikkelingen ten aanzien van criminaliteit en overlast in de binnenstad.⁶
- De bewoners hebben in 1989 geen gebruik gemaakt van het telefonische meldpunt bij de reclassering. Na de verplaatsing van het meldpunt naar het Stadskantoor (begin 1990) zijn er telefonische klachten binnengekomen.
- De belangrijkste problemen voor de binnenstadbewoners spitsen zich toe op leefbaarheid en overlast en niet zozeer op 'pure' criminaliteit⁷. De politie en de gemeente hebben reeds een aantal activiteiten ondernomen om bepaalde vormen van overlast (bijvoorbeeld bij het casino en de coffeeshops in de Damstraat) terug te dringen. Probleem blijft dat bepaalde overlastvormen niet of nauwelijks civiel c.q. strafrechtelijk zijn aan te pakken. Betreft het nachtelijke herrie door jongeren

5 In de evaluatie-theorie spreekt men hier van het hagelschot-probleem: er worden met een schot vele kogeltjes (maatregelen) afgevuurd, maar het is niet te achterhalen welke kogeltjes het doel (effect) hebben getroffen.

6 Dit geldt overigens niet specifiek voor Roosendaal. Door de bank genomen is de aangiftebereidheid van burgers met betrekking tot vernielingen laag te noemen.

7 De ondervraagde bewoners vinden overigens dat de aanpak van deze problematiek eerder thuis hoort op het prioriteitenlijstje van de gemeente dan op dat van de politie. Zie pagina 13 van de enquête onder binnenstadbewoners.

(schreeuwen, vechtpartijen, piepend en hard wegrijden) dan zijn de daders vaak 'gevloegen' voordat de politie ter plaatse is. Het blijft zaak de bewoners hierop te wijzen. Voorts dienen de gemeente en politie alert te blijven op signalen van bewoners omtrent gebrekkige openbare verlichting zoals in de Kloosterstraat.

- Toekomstig overleg en samenwerking tussen vertegenwoordigers van belangengroepen in de binnenstad: zowel bij de ondervraagde bewoners als bij horeca-ondernemers⁸ leeft de wens in de toekomst overleg te voeren over problemen in de binnenstad zoals vervuiling op straat, hondepoe, vernieling, uitgaanslawaaï, te snel rijdende auto's en auto-inbraken. De vraag daarbij is: hoe vaak en in welke vorm gaat men na 31 december 1990 verder.

Nader overleg hierover tussen de betrokkenen voor deze datum is noodzakelijk. Indien besloten wordt tot toekomstig overleg zal het vinden van geschikte kandidaten onder de bewoners geen sinecure zijn. Zoals bekend willen twee van de vier coördinatoren om uiteenlopende redenen stoppen.

Uit het voorgaande zijn twee belangrijke argumenten te halen om te pleiten voor voortzetting van het project. In de eerste plaats zijn er met bepaalde maatregelen positieve resultaten geboekt en wordt het project door de geënquêteerde binnenstadbewoners positief beoordeeld. In de tweede plaats worden er nog tamelijk veel problemen gesignaleerd en bestaat er ook bereidheid deze problemen in gezamenlijk overleg aan te pakken.

Ten aanzien van de vorm waarin het project dient te worden voortgezet, zijn de volgende aanbevelingen van belang.

- Aangezien de belangrijkste problemen voor bewoners zich toespitsten op overlast en leefbaarheid is het van belang om dit tot centraal uitgangspunt van het project en het overleg tussen betrokken partijen (gemeente, politie, ondernemers en bewoners) te maken. In dit licht bezien dekt de term buurtpreventie niet of nauwelijks de lading van het project en kan wellicht beter voor 'leefbaarheid binnenstad' (of iets dergelijks) worden gekozen.
- Het verdient aanbeveling om het projectgebied uit te breiden. In de eerste plaats doen de geschetste problemen zich zeker ook in aangrenzende gebieden voor. In de tweede plaats zal het eenvoudiger worden om geschikte vertegenwoordigers van de bewoners te vinden.
- In de toekomst kan de woningbouwvereniging, die in dit gebied woningen beheert, wellicht een rol van betekenis gaan spelen.

⁸ Zie de enquête onder de binnenstadbewoners tabel 27, p. 10. Zie ook de opmerking op de projectgroepvergadering d.d. 19 februari 1990 van de heer Wezenbeek namens de horeca.

4.2 Flatproblematiek Westrand

4.2.1 Inleiding

Het project flatproblematiek Westrand heeft vanaf de beginperiode een vrij geïsoleerde positie ingenomen binnen het bestuurlijk preventiegebeuren. Wel werd in het beleidsplan uit 1988 uitgebreid stilgestaan bij het project, maar het project bleef in de vergaderingen van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit op de achtergrond. Tot april 1989 wordt er in de vergaderingen 5 keer over het project in de Westrand gesproken. Daarna krijgt het project meer aandacht, mede doordat naar mening van de projectgroepleden het preventie-element tot dan toe onvoldoende uit de verf is gekomen.

In de volgende paragrafen wordt een beschrijving gegeven hoe het project zich in de loop van de tijd heeft ontwikkeld.

4.2.2 De themagroep flatproblematiek Westrand

Op initiatief van een opbouwwerker verbonden aan het Wijkhuis-West wordt eind 1987 de themagroep flatproblematiek Westrand opgericht. Aanleiding tot de oprichting van de themagroep is een (groeiend) aantal klachten van de flatbewoners bij de diverse (gemeentelijke) instellingen. De klachten hebben voornamelijk betrekking op vervuiling, criminaliteit en achteruitgang van de buurt.

De themagroep kent in het begin een wisselende samenstelling, maar na verloop van tijd ontstaat er een vaste kern: twee vertegenwoordigers van de afdeling bewonerszaken van het gemeentelijk woningbedrijf (G.W.B.), een politiefunctionaris, de coördinator Samenleving en Criminaliteit en de opbouwwerker. Daarnaast zijn er enkele ad hoc-leden, zoals een vertegenwoordiger van het C.A.D., van de G.G.D. en later een van het C.B.H..

Doel van de themagroep is het combineren van het groot onderhoud dat door het G.W.B. is gepland met een brede aanpak van de sociale problematiek. Daartoe moet een probleemanalyse worden opgesteld (welke problemen moeten we oplossen) en een plan van aanpak (hoe gaan we dat doen).

Verder ziet de themagroep het samenwerken met de bewoners als essentiële voorwaarde voor het slagen van het project. Voor een goede informatieuitwisseling over de stand van zaken en het daarop afstemmen van de activiteiten wordt besloten de themagroep één keer in de maand bijeen te laten komen. Dit blijkt echter na verloop van tijd minder te worden: de vergaderfrequentie komt uiteindelijk neer op gemiddeld twee keer in de drie maanden.

4.2.3 De probleemanalyse

De eerste bijeenkomsten van de themagroep staan in het teken van de samenstelling van de groep en afgrenzing van het projectgebied. Een drietal factoren hebben de themagroep namelijk

doen besluiten om niet met de gehele Westrand aan de slag te gaan maar het project tot één blok met 168 woningen (verdeeld over 8 flatcomplexen) aan de Jan Vermeer te beperken.⁹

Deze factoren zijn:

- concentratie van de diverse problemen in de flats aan de Jan Vermeerlaan;
- het groot-onderhoud start in het blok met 168 woningen;
- beperking van het projectgebied verhoogd de werkbaarheid en de mogelijkheid tot evaluatie (Jan Vermeerlaan als experiment voor toekomstige projecten).

Het verzamelen van de gegevens voor de probleemanalyse wordt zodoende toegespitst op de Jan Vermeerlaan. Cijfers worden vergaard bij de woningbouwvereniging en de politie en er wordt besloten dat de opbouwwerker een enquête houdt onder de bewoners van de flats aan de Jan Vermeerlaan.

Op basis van deze gegevens is in april 1988 de probleemanalyse geschreven. Bij de probleemanalyse zijn ook de resultaten van de gesprekken met bewoners meegenomen. In totaal is er drie keer een bewonersoverleg geweest. Door een steeds minder wordende opkomst is het bewonersoverleg niet voortgezet.

Uit de probleem-analyse (enquête en gesprekken met bewoners) komt naar voren dat 60% van de bewoners op dat moment klachten heeft. Die klachten hebben voornamelijk betrekking op:

1. rondslingerend vuil en afval
2. vernielingen
3. onderhoud van de hal
4. onderhoud van de plantsoenen
5. fout parkeren
6. geluidsoverlast
7. drugsverslaafden

Bij deze gegevens moet echter een aantal kanttekeningen worden gemaakt:

- de respons op de enquête was gering (25%);
- de politiecijfers hebben betrekking op heel de wijk West en beperken zich tot vernielingen en autokraak;
- onduidelijk is of de gegevens van het G.W.B. alleen de klachten en meldingen van bewoners of ook politiecijfers betreffen.

In april 1988 verlaat de opbouwwerker de themagroep. De functie opbouwwerker is hierdoor tot en met oktober vacant. In dit half jaar ligt de themagroep, op besluit van de overige leden, stil. In november wordt de nieuwe opbouwwerkster aangesteld.

Ondertussen (augustus 1988) heeft de coördinatrice Samenleving en Criminaliteit een notitie geschreven waarin gesteld wordt, dat het nog niet mogelijk is een volledig uitgewerkt actieplan op te stellen, vanwege een drietal punten:

- een nog onvolledige probleemanalyse;
- het ontbreken van de trekker van het project, namelijk de opbouwwerker;

⁹ Het gehele groot-onderhoudsplan Westrand omvat naast het blok met 168 woningen (is projectgebied) nog 5 blokken met respectievelijk 78, 60, 120, 140 en 112 woningen.

- het ontbreken van overleg met bewoners.

Wanneer de themagroep weer op gang komt, wordt voorgesteld dat de vertegenwoordiger van de G.G.D. nog een algemene enquête houdt onder de bewoners, om zodoende aan het eerste punt te voldoen. De enquête is echter nooit uitgevoerd omdat de vertegenwoordiger van de GGD van het plan afzag.

Met de komst van de nieuwe opbouwwerkster kan aan het tweede en derde punt worden voldaan. De opbouwwerkster start een vijftal spreekuren met de bewoners, om inzicht te krijgen in de problemen die spelen in de Jan Vermeerlaan. Tevens neemt de opbouwwerkster het schrijven van het actieplan op zich.

4.2.4 Het actieplan flatproblematiek

Op 31 januari 1989 komt de opbouwwerkster met het actieplan flatproblematiek. Het actieplan bevat globaal 10 actievoorstellen waaraan gewerkt moet worden c.q. reeds gewerkt wordt om de problematiek in de Jan Vermeerlaan aan te pakken.

Deze actievoorstellen zijn:

1. Oprichten bewonerscomité's: per blok waar groot onderhoud wordt gepleegd of gepleegd gaat worden is zo'n comité. De bewoners worden ingelicht over de renovatie en kunnen klachten over het onderhoud kwijt.
2. In het reeds bestaande Huurdersoverleg West onder leiding van het opbouwwerk speciaal aandacht besteden aan de Jan Vermeerlaan problematiek. Inventarisatie van (sociale) problemen en het zoeken naar oplossingen daarvoor staan voorop.
3. Het starten van bewonerssprekuren (1x per week) waar huurders met klachten terecht kunnen.
4. Bewonersbijeenkomst per blok na beëindiging groot onderhoud. Bestaande knelpunten kunnen dan nog uit de weg worden geruimd.
5. Verbeteren woonomgeving.
6. Haalbaarheidsonderzoek naar een huismeester.
7. Hanteren van een zorgvuldig plaatsingsbeleid.
8. Opstellen door het G.W.B. van een sociaal plan voor woningbeheer, waarin duidelijk moet worden hoe het behoud en het herstel van de sociale controle gestalte kan krijgen.
9. Opzetten van een buurtpreventieproject in de wijk Westrand in navolging van het project in de binnenstad.
10. Onderzoek naar nut en haalbaarheid van een nachtopvang in Westrand in verband met problematiek portiekslapers.

In april 1989 komt de nieuwe coördinator Samenleving en Criminaliteit, die per 1 maart is aangesteld, met een notitie naar aanleiding van het actieplan. Volgens deze notitie worden in het actieplan wel actievoorstellen voor de voortgang van het project in hun onderlinge samenhang geschetst, maar ontbreekt echter een éénduidige doelstelling van het project, die aangeeft waar het actieplan toe moet leiden. Tevens is in het actieplan het criminaliteitsaspect ondergesneeuwd.

De notitie zet de verschillende fasen van het project nog eens op een rijtje en geeft ten aanzien van het beperken van overlast en

criminaliteit een aantal (aanvullende) maatregelen op het actieplan, zoals onder andere:

- stimuleren van de aangiftebereidheid;
- treffen van criminaliteits- en overlastpreventieve maatregelen (gebruik van vandalisme-bestendige materialen, steviger sloten, verlichting, e.d.);
- bewoners informeren over door hen zelf te treffen maatregelen.

Medio 1989 is de opbouwwerkster door ziekte een paar maanden afwezig. Zij neemt daarna in september nog éénmaal deel in de themagroep, waarna zij de themagroep definitief verlaat in verband met een andere baan. Tot half februari 1990, wanneer haar vervanger voor het project aangesteld wordt, zit de themagroep wederom zonder opbouwwerker.

4.2.5 Ondernomen activiteiten en maatregelen

De actiepunten uit de vorige paragraaf volgend, is het volgende ondernomen.

Er is voor het betreffende blok in de Jan Vermeerlaan door het opbouwwerk een bewonerscomité groot-onderhoud opgericht. De diverse problemen die in de comité-vergaderingen aan de orde zijn geweest, zijn naar het Huurdersoverleg West doorgesluisd. Inmiddels is het groot-onderhoud afgerond. Het betreffende comité is hierdoor niet meer actief. Wel zijn de leden, indien nodig, nog aanspreekbaar.

In de kwartaalbijeenkomsten van het Huurdersoverleg West is door de afgevaardigde bewoners van de Jan Vermeerlaan steeds aandacht gevraagd voor de Jan Vermeerlaan problematiek. Naast het wijzen op verschillende problemen heeft het overleg zich ook sterk gemaakt voor het aanstellen van een huismeester.

Het bewonersspreekuur is in december 1988 opgestart door de opbouwwerkster en een maand later overgenomen door het G.W.B. (+ een afgevaardigde Huurdersoverleg West). Was er in het begin sprake van een breed aanspreekpunt (inclusief sociale problematiek), later beperkt het zich tot behandeling van onderhoudsklachten.

Het spreekuur wordt door de bewoners maar matig bezocht, ondanks het geven van meer bekendheid (folders, advertenties) en het terugbrengen van de frequentie (naar één maal per twee weken). Wanneer ook nog eens het aantal klachten minimaal wordt, besluit het G.W.B. na drie maanden het bewonersspreekuur op te heffen.

Ondanks het gereedkomen van het groot-onderhoud in het blok met 168 woningen is er nog geen bewonersbijeenkomst geweest.¹⁰ De geplande portiekgesprekken, waarin nog bestaande knelpunten en wensen met betrekking tot de woonomgeving geïnventariseerd zouden worden en waarin informatie gegeven zou worden over het voorkomen

¹⁰ Het organiseren van straatfeesten -niet expliciet genoemd in het actieplan- na afronding groot-onderhoud per blok is ook uitgesteld.

van vervuiling, overlast en criminaliteit, zijn door een geringe belangstelling van de kant van de bewoners (na één bijeenkomst) van de baan. Daarvoor in de plaats is half februari 1990 een enquête onder bewoners van het blok afgenomen. De belangrijkste items van deze enquête zijn:

- criminaliteit en overlast;
- oordeel over de woonomgeving;
- mogelijke aanstelling huismeester.

In 4.2.6 wordt ingegaan op de resultaten van de enquête.

De **woonomgeving** is, op een aantal eerste opknapactiviteiten na, tot op heden nog niet aangepast. Wel zijn er, met betrekking tot de daadwerkelijke herstructurering, de volgende ontwikkelingen:

- er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar speelvoorzieningen door de stichting LANS;
- bewoners krijgen inspraak (via bewonerscomité en de laatstelijk gehouden enquête) omtrent de inrichting van de woonomgeving;
- in overleg met Stadsontwikkeling en Gemeentewerken zal worden bekeken in hoeverre de door de bewoners aangevraagde aanpassingen in de woonomgeving kunnen worden gerealiseerd;
- het G.W.B. dringt bij Stadsontwikkeling en Gemeentewerken aan om op korte termijn met complexgewijze verbetering van de woonomgeving te beginnen;
- er worden gelden gereserveerd uit het stadsvernieuwingfonds.

De eventuele aanstelling van een **huismeester** laat nog op zich wachten. Nadat vanuit het huurdersoverleg West begin 1989 sterk is aangedrongen op een dergelijke functie, wordt besloten door derden een haalbaarheidsonderzoek uit te laten voeren. De offerte blijkt echter te hoog, zodat het G.W.B. eind 1989 besluit zelf een dergelijk onderzoek te gaan houden. De themagroep beslist uiteindelijk dat enkele vragen omtrent de wenselijkheid van een huismeester in de (laatste) enquête worden opgenomen.

Ten aanzien van een zorgvuldig **plaatsingsbeleid** zijn geen concrete resultaten geboekt. Het plan was, dat het woningbedrijf toewijzingscriteria zou opstellen waaraan toekomstige bewoners zouden moeten voldoen. Tevens zou de gemeente in overleg met het C.B.H. een plaatsingsbeleid opstellen. Medio 1989 wordt van deze plannen afgezien. Wel houdt het G.W.B. zich bezig met de plaatsing binnen het complex: (mogelijke) probleemgevallen worden zoveel mogelijk op de begane grond geplaatst en op de hoeken van de flatblokken.

Het opstellen van een sociaal plan voor **woningbeheer** door het G.W.B. is (nog) niet van de grond gekomen. Het actieplan is ten aanzien van deze maatregel ook niet erg duidelijk: 'vorming van een stabiel woonmilieu' en 'garanderen van de kwaliteit van het woningbestand in sociaal opzicht' zijn vrij vage begrippen. De themagroep ziet dit ook in en besluit begin 1989 dat het sociaal beheer zich in de loop van de jaren maar moet uitkristalliseren. Eerst zal gekeken moeten worden hoe het aantal overige maatregelen verloopt. Wel onderzoekt het woningbedrijf in overleg met een aantal gemeentelijke diensten de mogelijkheden om te komen tot een plan voor integraal wijkbeheer.

Voor het opzetten van een **buurtpreventieproject** is in het begin contact geweest met de politie. In eerste instantie zijn extra politie-surveillances uitgevoerd. Maar buurtpreventie houdt meer in dan extra surveilleren. Bewoners moeten ook achter het plan staan en hun bijdrage leveren. Een onderzoek onder bewoners naar de haalbaarheid van buurtpreventie is echter nooit uitgevoerd. Het buurtpreventieproject verdwijnt het laatste jaar tijdens de themagroepbijeenkomsten van de agenda. In de laatste enquête zijn dan ook geen vragen over buurtpreventie opgenomen.

Ook het onderzoek naar de haalbaarheid van een **nachtopvang** in Westrand heeft niet plaatsgevonden. Wel is er overleg geweest met de Vereniging Regionale Gezondheidszorg. Probleem is het in kaart brengen van de totale omvang van dak- en thuislozen. Vooralsnog komt de noodzaak voor een nachtopvang niet tot uitdrukking in de beschikbare gegevens.

Naast de maatregelen en activiteiten uit het actieplan zijn er nog een aantal aanvullende maatregelen, door of op verzoek van de themagroep, genomen.

- Het G.W.B. is begin 1989 begonnen met de tweejaarlijkse uitgifte van een informatieblad voor alle bewoners van de Westrand. In dit informatieblad wordt onder andere de voortgang van het groot onderhoud beschreven en wordt gewezen op de mogelijkheid om bij klachten gebruik te maken van het (toen nog bestaande) bewonersspreekuur.
- Een verzoek aan diverse gemeentelijke diensten (W.O.S.C., Stadsontwikkeling, plantsoendienst) om deel te nemen in de themagroep. Hiervan is echter geen gebruik gemaakt. Op deelterreinen worden de diensten wel bij de uitvoering betrokken.
- Het G.W.B. heeft informatieborden per portiek ontworpen en bewoners van een gereed gekomen blok woningen een brief gestuurd met betrekking tot het schoonhouden van de portieken.
- De themagroep heeft zich sterk gemaakt voor de positie van de ouderen uit de Jan Vermeerlaan. Er is bij het G.W.B. op aangedrongen extra voorzieningen in de woningen van ouderen te treffen. Het G.W.B. gaat accoord maar voorspelt wel een huurverhoging. Dit blijkt tot nu toe een knelpunt te zijn.
- Het G.W.B. heeft een tijd lang maandelijks cijfers vergaard betreffende klachten, overlast, criminaliteit etcetera. Door het geringe aantal meldingen is verder afgezien van het opzetten van een blijvend registratie-systeem.

4.2.6 Tweede enquête onder bewoners

Lang niet alle maatregelen, die in het actieplan zijn voorgesteld, zijn ook uitgevoerd; bij de start van het project is te weinig aandacht besteed aan een goede probleemdefinitie, wat een doelgerichte uitvoering heeft bemoeilijkt.

Daarom is besloten om door middel van een tweede enquête een duidelijk beeld te krijgen van de (nog resterende) problemen. Op basis daarvan kan worden bepaald welke maatregelen (nog) moeten worden getroffen.

De enquête, die het G.W.B. in samenwerking met de coördinator bestuurlijke preventie heeft opgesteld, is direct na afronding van het groot-onderhoud uitgezet onder de bewoners van de 168 woningen.

Uit de enquête komt een viertal knelpunten naar voren:

1. Geluidsoverlast.
2. Gebrekkig onderhoud en rondzwerfend vuil.
3. Criminaliteit en onveiligheid, met name het vernielen van auto's, de handel in drugs en bedreigingen. Ook uit de vernielregistratie komt naar voren dat er bij de Jan Vermeerlaan nog tamelijk veel vernielingen plaatsvinden.
4. Het ontbreken van voldoende groen-, speel- en parkeervoorzieningen.

Gezien de overeenkomst met de problemen die in de eerste enquête zijn genoemd, blijkt dat de maatregelen die tot op heden genomen zijn, er in ieder geval niet toe hebben geleid dat de aanvankelijke problemen (grotendeels) tot het verleden behoren.

Aan de hand van de resultaten van de laatste enquête wordt een aantal concrete aanbevelingen gedaan. De belangrijkste staan hieronder kort vermeld:

- Terugdringen geluidsoverlast door voorlichting bewoners en versnelde reactie van de politie op klachten van bewoners.
- Gerichtte schoonmaakacties door de afdeling Plantsoenen.
- Meer actief betrekken van de bewoners bij het beheer van het groen.
- Extra inspanningen door de politie op het gebied van terugdringen handel in drugs en vernielingen aan auto's.
- Vergroten van de meldingsbereidheid van de bewoners.
- Definitief aanstellen van een huismeester.
- Uitbreiden alternatieve recreatiemogelijkheden voor de jeugd.
- Onderzoek naar verbeteren ruimtelijke indeling van bestaande parkeervoorzieningen.

Voor maatregelen, die betrekking hebben op het verbeteren van de woonomgeving, zijn financiële middelen uit het stadsvernieuwingsfonds beschikbaar.

4.2.7 Conclusies

Wanneer de gehele gang van zaken rond de Jan Vermeerlaan problematiek in ogenschouw wordt genomen, dan kan gesteld worden dat er ten aanzien van de brede aanpak van de sociale problematiek (nog) niet veel is gerealiseerd. Inmiddels is het groot onderhoud afgerond, maar moeten de meeste maatregelen ter bestrijding/vermindering van de klachten en problemen van bewoners nog doorgevoerd worden.

In de eerste plaats is dat het gevolg van een gebrekkige probleeminventarisatie/-analyse bij aanvang van het project. Hierdoor is het niet goed mogelijk gebleken de maatregelen in het plan van aanpak als maatwerk op de problemen en klachten van bewoners aan te sluiten. De voorgestelde maatregelen zijn daardoor te algemeen gebleven.

5 RECENTE ONTWIKKELINGEN

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste ontwikkelingen die zich sinds medio 1989 (en dus nog niet in de rapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie' waren beschreven) op het terrein van bestuurlijke preventie in Roosendaal hebben voorgedaan. Hierbij wordt eerst ingegaan op ontwikkelingen in de voorwaardenscheppende sfeer of te wel activiteiten die zijn ontplooid om het uitvoeren van preventieve activiteiten te bevorderen. Vervolgens komen de verschillende preventieve activiteiten zelf aan bod. Daarbij wordt een zelfde onderscheid aangehouden als in de rapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie':

- Maatregelen op het gebied van gebouwde omgeving en criminaliteit;
- Buurtgerichte projecten;
- Maatregelen gericht op binding van jongeren aan de samenleving;
- Overige maatregelen (een nieuwe categorie).

Bij de beschrijving van de recente ontwikkelingen, zal tevens worden nagegaan in hoeverre de aanbevelingen uit de rapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie' reeds in praktijk worden gebracht.

5.2 Voorwaardenscheppende activiteiten

In dit verband zijn met name ontwikkelingen van belang, die betrekking hebben op de organisatiestructuur van bestuurlijke preventie en op de onderbouwing van het preventiebeleid.

Organisatiestructuur bestuurlijke preventie

Hoewel de organisatiestructuur naar behoren functioneert, heeft een flink aantal aanbevelingen uit 'Drie jaar bestuurlijke preventie' betrekking op de organisatiestructuur.

De meeste van deze aanbevelingen zijn inmiddels geheel of ten dele gerealiseerd. De niet gerealiseerde aanbevelingen zijn door de projectgroep Samenleving en Criminaliteit niet overgenomen.

- De afdeling Onderwijs is inmiddels weer vertegenwoordigd in de projectgroep Samenleving en Criminaliteit¹. De Dienst Gemeentewerken is echter nog niet vertegenwoordigd op beleidsniveau.
- Er is een werkgroep 'Criminaliteit en bebouwde omgeving' geformeerd, waarin een aantal aspecten van gebouwde omgeving en

¹ In 1988 was besloten om de vertegenwoordiging van de Dienst WOSC (Welzijn, Onderwijs, Sport en Cultuur) terug te brengen tot een vertegenwoordiger die het hele veld van deze dienst "af zou dekken". Het bleek echter een gemis dat een voor Bestuurlijke Preventie belangrijke afdeling als Onderwijs niet direct in de projectgroep was vertegenwoordigd.

criminaliteit² worden gecoördineerd (in 5.3 wordt hier nader op ingegaan).

- Er is een Informatiebulletin over criminaliteitspreventie opgezet. De redactie wordt gevormd door vertegenwoordigers van de afdelingen voorlichting van de gemeente en de politie en de coördinator bestuurlijke preventie. Het eerste nummer is verschenen in een oplage van 500 exemplaren en zal verspreid worden onder het college van B en W, de raadsleden, de hoofden van gemeentelijke diensten en afdelingen, de staf van de politie, de chefs van de wijkteams, scholen, welzijnsinstellingen, sportverenigingen, winkeliersverenigingen en vertegenwoordigers van de horeca. Het verschijnen van de drie volgende nummers is, mede dankzij een subsidie (ter hoogte van 60% van de totale kosten) van het Ministerie van Justitie, inmiddels ook financieel mogelijk gemaakt.

De overige twee aanbevelingen, die betrekking hebben op de organisatiestructuur, zijn niet gerealiseerd.

- Er is geen werkgroep Vandalisme samengesteld; door de betrokkenen wordt er de voorkeur aangegeven om voor de twee projecten die op dit terrein spelen (scholenproject, snelherstelbeleid) in aparte coördinatiegroepen te werken. Een logische keus omdat in het eerste project het onderwijsveld een grote inbreng heeft en in het tweede project Gemeentewerken de centrale rol op zich heeft genomen. De afstemming (indien nodig) van deze beide projecten alsmede van andere activiteiten die in het kader van vandalismpreventie plaatsvinden berust bij de coördinator bestuurlijke preventie en de projectgroep.
- De aanbeveling om de burgemeester het voorzitterschap van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit te laten overnemen, wordt niet opgevolgd. De burgemeester is van mening dat deze functie niet in zijn takenpakket thuis hoort.

Onderbouwing preventiebeleid

De onderbouwing en evaluatie van het preventiebeleid dient te geschieden op basis van politiegegevens, vernielregistratie en slachtofferenquête.

- Het geautomatiseerde systeem bij de politie zal pas begin 1991 operationeel zijn. Er is dan ook nog geen aandacht besteed aan de vraag welke informatie uit het geautomatiseerde gegevensbestand voor preventie relevant is. Overigens kan wel worden aangetekend dat de politie een grote bereidheid heeft om preventieve activiteiten met gegevens te ondersteunen. Een aardig voorbeeld hiervan vormen de gegevens die de politie heeft geleverd bij de start van het buurtpreventieproject op de C-Dijken (zie 5.4).
- De coördinator bestuurlijke preventie heeft zich gericht op de verdere verbetering van de vernielregistratie.

² Binnen de wereld van Nederlandse preventologen is sprake van een soort taalstrijd: enerzijds de "fundi's" die spreken van bebouwde omgeving, omdat de omgeving niet gebouwd maar bebouwd is; anderzijds de "realo's" die spreken van gebouwde omgeving, omdat het bij criminaliteitspreventie gaat om mensen die zich op hun gebouwde omgeving richten.

In het derde kwartaal van 1989 zijn ondermeer de volgende wijzigingen aangebracht:

- . het registratieformulier is vereenvoudigd en daarmee gebruikersvriendelijker gemaakt;
- . de registratie van schades is zo decentraal mogelijk geregeld.

Mede als gevolg van deze wijzigingen is de 'registratie-bereidheid' van de diverse instellingen verder toegenomen. Dit heeft er toe geleid dat het aantal geregistreerde vernielingen en de daaraan gekoppelde schade in 1989 ook flink hoger ligt dan in 1988³.

Een tweede belangrijke ontwikkeling is dat het Bureau Automatisering van de gemeente een programma heeft ontwikkeld waarmee de gegevens voor de vernielregistratie geautomatiseerd verwerkt en geanalyseerd kunnen worden.

Dit maakt het mogelijk om voor verschillende gemeentelijke diensten en afdelingen analyses te verrichten die voor hun preventiebeleid van belang zijn. De afdeling Onderwijs is bijvoorbeeld geïnteresseerd in de mogelijkheid om met behulp van de vernielregistratie een inschatting te maken van de effecten van verschillende technopreventieve maatregelen die op scholen worden toegepast.

Ook de wijkteams van de politie maken gebruik van de vernielregistratie, onder meer om een beeld te krijgen van lokaties die zij vanuit het oogpunt van vandalismpreventie extra in de gaten moeten houden. Hetzelfde geldt voor het 'graffity-team' dat onlangs binnen de politie is geformeerd.

- De aanbeveling om eens in de drie jaar een slachtofferenquête te houden, heeft pas in 1991 consequenties voor de gemeente als met de voorbereiding voor een (in 1992 te houden) tweede slachtofferenquête moet worden begonnen.

5.3 Gebouwde omgeving en criminaliteit

In 'Drie jaar bestuurlijke preventie' zijn 4 projecten geëvalueerd, die tot het terrein van gebouwde omgeving en criminaliteit gerekend kunnen worden.

Het betreft:

- camerabewaking op het Emile van Loonpark;
- verbetering van de openbare verlichting;
- voorzieningen tegen fietsdiefstal;
- advisering over preventie bij bouwplannen.

Aangezien de camerabewaking een afgerond project is, wordt er hier verder geen aandacht aan besteed. Wel wordt ingegaan op de drie overige projecten, die nog steeds doorlopen. Vervolgens worden twee nieuwe projecten besproken. Het betreft:

- preventie-pakket Cortendijkschool;
- snel-herstel Vandalisme.

³ Een schaduwzijde van deze veranderingen is dat de vernielregistratie niet kan dienen als instrument van effectmeting voor preventieve activiteiten die voor het einde van 1989 zijn opgestart.

Verbetering openbare verlichting

In april 1990 zouden drie verzoeken (de top-drie van de prioriteitenlijst) voor verbetering van verlichting worden uitgevoerd, die in 1989 bij de stuurgroep Openbare Verlichting zijn ingediend. De gemeente heeft echter in juli 1990 nog geen opdracht aan de ENWA verstrekt voor de uitvoering van deze werkzaamheden.

Voorzieningen tegen fietsdiefstal

Gelet op de tamelijk positieve ervaringen met de bewaakte fietsenstalling bij het winkelcentrum de Rooselaar en de noodzaak (in verband met nieuwbouw) om deze stalling te verplaatsen is er door de Dienst Stadsontwikkeling en de Dienst Verkeerszaken van de politie een voorstel gemaakt voor een nieuwe lokatie voor de stalling bij de Rooselaar. Deze stalling zal, als de nieuwbouw (van V&D) begint, 20 meter verplaatst worden. Het risico op 'klantenverlies' wordt daarmee zo gering mogelijk gehouden.

Voorts bestaat het idee om in aanvulling op de bestaande stalling, die vooral gebruikt wordt door fietsers die uit westelijke en zuidelijke richting komen, een nieuwe bewaakte stalling aan de Oostzijde van de binnenstad te creëren. Er wordt naar gestreefd dit voor april 1991, als het Biggelaarcomplex wordt opgeleverd, rond te hebben. Uitgangspunt is dat deze stalling door dezelfde beheerder wordt geëxploiteerd als de stalling bij de Rooselaar. Men is nog op zoek naar een geschikte lokatie voor deze nieuwe stalling. Twee voorgestelde lokaties zijn afgewezen, in verband met ruimtegebrek en ongunstige ligging. Als mogelijke lokatie wordt nu gedacht aan de grondstrook voor het politiebureau.

Overigens is bij de ontwikkeling van deze plannen als achtergrondinformatie gebruik gemaakt van nieuwe politiegegevens over de ontwikkeling van fietsdiefstal in de binnenstad. Uit de gegevens blijkt onder meer dat het aantal aangiften van fietsdiefstal bij het winkelcentrum de Rooselaar in 1989 nog iets verder gedaald is.

Advisering over preventie bij bouwplannen

In dit kader zijn begin 1990 verschillende nieuwe initiatieven te melden. In de eerste plaats heeft de Dienst Stadsontwikkeling preventie-advies gevraagd aan de coördinator bestuurlijke preventie en de politie inzake een nieuwbouwproject van woningen in de Kuiperstraat (binnenstad).

Een belangrijke aanleiding voor de adviesvraag is dat er twee verschillende visies over dit nieuwbouwproject op tafel lagen: die van de AWR (de woningbouwvereniging in wiens opdracht het project gerealiseerd wordt) en die van de Afdeling Ruimtelijke Ordening (van de Dienst Stadsontwikkeling). In het uitgebrachte advies is de voorkeur gegeven aan de plannen van RO, mits aan een aantal voorwaarden zou worden voldaan. Er is een gewijzigd bouwplan gemaakt dat geheel tegemoet komt aan deze voorwaarden. Dit plan is inmiddels door alle betrokkenen geaccepteerd.

In de tweede plaats is op initiatief van de coördinator bestuurlijke preventie een werkgroep samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de Dienst Stadsontwikkeling (Bureau

Bouwzaken), Gemeentewerken (Afdeling Bouwkunde), de politie, het Regionaal Bureau Voorkoming Misdrijven (RBVM) en de coördinator zelf.

In deze werkgroep wordt onder meer aandacht besteed aan:

- Een korte cursus 'bouwkundige inbraakpreventie' voor politiefunctionarissen en medewerkers van Bureau Bouwzaken. Deze cursus is in maart door het RBVM gegeven en de reacties van de deelnemers waren enthousiast.
- Het ontwikkelen van een vaste procedure voor de toetsing van bouwplannen op preventieve aspecten.
- Het opnemen van 'preventieve voorschriften' in de drie bestaande verordeningen (bouwverordening, randvoorwaardennota en subsidieverordening) die gehanteerd worden bij overeenkomsten met bouwers.
- Het organiseren van een voorlichtingsdag voor architecten, woningbouwverenigingen en aannemers.

Op dit moment is een adviesnota voor B en W in voorbereiding, waarin voorstellen worden gedaan ten aanzien van het tweede en derde punt.

In de derde plaats is er door de coördinator bestuurlijke preventie contact gezocht met de Vrouwen Advies Commissie (VAC). Deze commissie houdt zich onder meer bezig met beoordeling van woningen en woonomgeving met het oog op sociale veiligheid voor vrouwen. Er is afgesproken dat deze commissie haar adviezen op dit gebied voortaan ook aan de projectgroep Samenleving en Criminaliteit doet toekomen.

Tevens zal in overleg met de Dienst Stadsontwikkeling worden nagegaan of er een enge-plekken inventarisatie kan worden gemaakt en op welke wijze dat kan gebeuren.

Preventie-pakket basisschool Cortendijkschool

De Cortendijkschool ondervindt al enige jaren veel last van vandalisme en graffiti. Om hierin verandering te brengen is door de Stichting Katholiek Onderwijs Roosendaal (SKOR) aan de gemeente voorgesteld een hekwerk rond de school aan te brengen, de groenvoorzieningen rond de school aan te passen en buitenverlichting aan te brengen.

De afdeling Onderwijs van de gemeente stond in beginsel niet afwijzend tegenover deze techno-preventieve maatregelen, maar was wel van mening dat deze moesten passen in een breder pakket van maatregelen.

Er is derhalve aan Bureau Criminaliteitspreventie gevraagd hierover advies uit te brengen. Dit advies is eind maart 1990 verschenen.

De projectgroep Samenleving en Criminaliteit heeft de voorgestelde mix van techno-preventieve en socio-preventieve maatregelen onderschreven en is van mening dat de adviesnota kan dienen als basis voor een convenant tussen gemeente (afdeling Onderwijs) en de SKOR. In dit convenant dient de gemeente de realisering van de techno-preventieve maatregelen toe te zeggen en moet de SKOR zich van haar kant verplichten de voorgestelde sociaal-preventieve maatregelen uit te voeren.

Project Snel-Herstel-vandalisme

De eerste ideeën voor dit project zijn medio 1989 gelanceerd door de projectgroep Samenleving en Criminaliteit. De belangrijkste

overwegingen om dit project te willen opstarten kunnen als volgt worden samengevat:

- Snel-herstel wordt op basis van ervaringen elders als een effectief middel gezien om de aanzienlijke schade (volgens gegevens van de vernielregistratie) ten gevolge van vandalisme terug te dringen.
- Het verminderen van onveiligheidsgevoelens (zoals gemeten via de slachtofferenquête) die samenhangen met een 'verpauperde aanblik van bepaalde lokaties'.

In november is een werkgroep geformeerd onder voorzitterschap van het hoofd van de Dienst Gemeentewerken. Deze dienst heeft ook de 'trekkersrol' voor dit project op zich genomen, hetgeen duidelijk tot uiting komt in de vertegenwoordiging van de afdelingen bouwzaken, Weg en Waterbouw (die het contact onderhoudt met de geprivatiseerde ENWA waar de openbare verlichting onder valt) en Reiniging en Vervoer.

Voorts hebben naast de coördinator bestuurlijke preventie en de directeur van de afdeling Welzijn, vertegenwoordigers van de Technische Dienst van WOSC, de Afdeling Sport en Recreatie, de Afdeling Onderwijs en de politie in deze werkgroep zitting. De werkgroep snel herstel heeft haar naam eer aan gedaan door na drie vergaderingen en binnen drie maanden een adviesnota aan B en W uit te brengen, waarin drie varianten voor de aanpak van het project worden geschetst:

- Een onderdeel van de gemeente krijgt voor de uitvoering van snel-herstel een extra budget.
- Er wordt een aparte project-unit samengesteld, die bijvoorbeeld bestaat uit deelnemers van het Jeugdwerkgarantieplan of WSW'ers.
- Er wordt een contract gesloten met een deskundige externe opdrachtnemer, die de snel-herstel-werkzaamheden verricht, die niet door de diensten en afdelingen van de gemeente uitgevoerd kunnen worden.

In de adviesnota spreekt de werkgroep haar voorkeur uit voor de derde variant. Een belangrijk argument daarbij is dat alleen binnen de derde variant, een echt snel-herstel ('Wat op een bepaalde avond beklad of vernield is, moet voor het krieken van de volgende dag schoon gemaakt of hersteld zijn') mogelijk is. De kosten van deze derde (en tevens duurste) variant worden op ongeveer f 250.000,- geschat. Het College van B en W is accoord gegaan met de keuze van voor de derde variant, maar heeft aangegeven dat dit niet mag leiden tot een structurele post op de gemeentelijke begroting. Dit betekent dat de werkgroep moet trachten de financiering van het project op andere wijze rond te krijgen.

Een eerste belangrijk onderdeel van de voorbereiding vormt dan ook het rond krijgen van de financiering van het project. Aangezien men zich in eerste instantie wil richten op snel-herstel van gemeentelijke objecten wordt vooralsnog gezocht naar dekking uit gemeentelijke middelen. Overigens bestaat het idee om als het project aanslaat ook particuliere eigendommen in het project te betrekken. In dit kader zijn al contacten gelegd met onder andere woningbouwverenigingen en beheerders van winkelcentra; deze bleken niet onwelwillend tegenover dit idee te staan.

Een tweede onderdeel van de voorbereiding is het verkrijgen van een (beter) beeld van de kosten die de afdelingen en diensten nu al uitgeven in het kader van herstel en preventie van vandalisme⁴. Nu zijn deze kosten 'verstopt' in de reguliere onderhoudsfondsen. Het is echter om meerdere redenen van belang om deze kosten zichtbaar te maken:

- Er wordt (zowel binnen als buiten de gemeente) duidelijk gemaakt dat de diensten en afdelingen al het een en ander aan de bestrijding van vandalisme doen.
- Er kan een betere schatting worden gemaakt van de kosten van het snel-herstel-project.
- Er kan als het project wordt uitgevoerd een beeld worden verkregen van de besparingen bij de diensten en afdelingen; zodat een effectmeting mogelijk wordt.

Inmiddels heeft men besloten op kleine schaal met het project van start te gaan. Er zijn twee gebieden aangewezen, waar het project bij wijze van experiment gaat lopen. Een van deze twee gebieden is de Rooselaar; het ligt in de bedoeling dat ook de ondernemers van dit winkelcentrum een bijdrage zullen leveren.

Conclusies

De recente ontwikkelingen die plaats vinden op het terrein van gebouwde omgeving en criminaliteit zien er positief uit:

- Aan alle niet afgeronde activiteiten op dit terrein is ook het afgelopen half jaar veel aandacht geschonken; en passant zijn daarbij de aanbevelingen uit de rapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie', die op deze activiteiten betrekking hebben, grotendeels meegenomen.
- Door de betrokkenheid c.q. trekkersrol van de Dienst Gemeentewerken bij twee onderdelen en Bureau Bouwzaken van de Dienst Stadsontwikkeling wordt het ambtelijk draagvlak voor bestuurlijke preventie verder verbreed.
- Die verbreding van het draagvlak is voor Bureau Bouwzaken ondersteund door middel van deskundigheidsbevordering op uitvoerend niveau via de cursus bouwkundige inbraakpreventie.
- Een minpunt is dat de verbetering van de openbare verlichting op de drie aangewezen lokaties nog niet is uitgevoerd.

5.4 Buurtgerichte projecten

Aan de (tweetaks) boom van de buurtgerichte projecten ontwikkelt zich sinds het eind van 1989 een nieuwe loot: het buurtpreventieproject op de C-Dijken. Het initiatief voor dit project is uit de buurt zelf afkomstig. Een buurtbewoner⁵ nam in oktober contact op met de politie met de vraag of er iets aan de criminaliteit op de C-Dijken kon gebeuren.

De politie heeft toen de suggestie gedaan een buurtpreventieproject te starten naar het voorbeeld van het project in de

⁴ De vernielregistratie geeft slechts een beperkt beeld van die uitgaven; namelijk alleen de materiële (en niet de personele) kosten van het herstel.

⁵ Deze buurtbewoner is zelf in 1989 slachtoffer geworden van criminaliteit en merkte via gesprekken met medebewoners dat hij niet de enige is die vervelende ervaringen heeft gehad.

binnenstad. De betreffende bewoner, die dat project overigens alleen van naam en niet van inhoud kende, heeft dit idee teruggekoppeld op een groepje buurtbewoners. Zij zagen wel wat in dit idee en in november heeft er nader overleg met de politie plaatsgevonden.

Op basis van dit overleg is besloten dat er een enquête onder alle huishoudens in de buurt zou worden uitgezet om de participatiebereidheid in de buurt te meten. De response van deze enquête (als de bejaardenwoningen met een eigen alarmeringssysteem buiten beschouwing worden gelaten) ligt op ongeveer 50% (94 vragenlijsten kwamen retour). Een overgrote meerderheid (ongeveer 90 respondenten) bleek bereid om mee te doen aan een buurtpreventieproject. Op 24 januari is vervolgens het project met een bijeenkomst voor de hele buurt (waar onder meer ook vertegenwoordigers van politie en een wethouder aanwezig waren) van start gegaan. Er zijn 7 vrijwilligers, die verspreid in de buurt wonen, bereid gevonden als straatcoördinator een 'antennefunctie' te vervullen.

Als belangrijkste onderdelen van het project worden genoemd:

- Het verkrijgen van informatie (via buurtbewoners), die voor de politie van belang is bij het voorkomen en oplossen van misdrijven.
- Het geven van voorlichting over inbraakpreventie; in april is een thema-avond voor bewoners gehouden.
- Het verbeteren van het onderhoud van het groen en de verlichting. De problemen zijn in samenwerking met politie en gemeente geïnventariseerd en inmiddels zijn bepaalde verzoeken tot verbetering van de verlichting op de prioriteitenlijst van de Stuurgroep Openbare Verlichting geplaatst.
- Tevens kunnen bewoners klachten doorgeven aan het meldpunt op het Stads kantoor, waar ook de klachten over de binnenstad binnen komen.

5.5 Maatregelen gericht op binding van jongeren

In de rapportage Drie jaar bestuurlijke preventie is aan de volgende activiteiten aandacht besteed:

- het vandaliseproject op scholen;
- verwervingscriminaliteit door drugsgebruikers;
- alcoholmatigingsbeleid;
- betrokkenheid van club- en buurthuiswerk bij bestuurlijke preventie vergroten;
- aanbod van alternatieve mogelijkheden van vrijetijdsbesteding;
- het (regionale) HALT-bureau.

Voor deze zes onderdelen zal de huidige stand van zaken worden geschetst. Daar worden het RIPO-project⁶ (tussen het vijfde en zesde onderdeel) en het graffiti-team aan toegevoegd.

⁶ In de rapportage "Drie jaar bestuurlijke preventie" is het RIPO-project als onderdeel van "betrokkenheid van club- en buurthuiswerk bij bestuurlijke preventie vergroten" behandeld. Het is echter beter om het RIPO-project, dat voortkomt uit het maatschappelijk middenveld en in feite los staat van bestuurlijke preventie, duidelijk te onderscheiden van de activiteiten die wel een bestuurlijk preventie stempel hebben.

Vandalismeproject scholen

Op 31 augustus 1989 heeft de eerste bijeenkomst van de coördinatiegroep vandalismeproject scholen plaatsgevonden. Om een zo groot mogelijk draagvlak onder de scholen te verkrijgen is er door de Afdeling Onderwijs en de coördinator bestuurlijke preventie voor gekozen om vertegenwoordigers van een flink aantal scholen (iets meer dan 10) deel uit te laten maken van deze coördinatiegroep. Ook het bestuur van het bijzonder onderwijs (SKOR), het HALT-bureau en de politie zijn vertegenwoordigd. De Afdeling Onderwijs schetst op de eerste bijeenkomst de grote lijnen, die zij heeft uitgezet voor dit project. Het uiteindelijke doel van het project is te komen tot een structurele inbedding van het onderwerp vandalisme op scholen in basis- en voortgezet onderwijs. Dit zou kunnen gebeuren door het onderwerp vandalisme op te nemen in de schoolwerkplannen. Als centraal onderdeel van het project wordt voorgesteld dat de scholen vanaf november 1989 in hun lessen aandacht zullen besteden aan vandalisme, met een actieweek als afronding in mei 1990. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van een lespakket dat naar aanleiding van een initiatief van het HALT-bureau door de Schoolbegeleidingsdienst West Noord-Brabant (WNB) zal worden ontwikkeld.

Het ligt in de bedoeling dat er vanuit de coördinatiegroep twee werkgroepen (een voor het basisonderwijs en een voor het voortgezet onderwijs) worden geformeerd, die de verdere voorbereiding van het project op zich zullen nemen.

In de maanden die volgen, wordt door enkele directeurs van scholen nagegaan welke mogelijkheden de scholen hebben om aan het project mee te werken. Hieruit blijkt dat de scholen de noodzaak van een vandalismeproject onderschrijven, maar dat zij in het huidige schooljaar er slechts beperkte aandacht aan het project kunnen besteden.

Mede als gevolg hiervan wordt door de Afdeling Onderwijs besloten om het project voor dit schooljaar te beperken tot een themadag voor het onderwijsveld en het vanaf februari (facultatief) besteden van aandacht aan het onderwerp vandalisme op de scholen met de afsluitende actieweek in mei. De gedachte om werkgroepen te formeren komt hiermee te vervallen.

Voor de activiteiten op de scholen wordt door de Afdeling Onderwijs het volgende voorstel ontwikkeld:

- Begin februari zal de Afdeling Onderwijs een brief naar alle scholen (42) sturen met een uitleg van het project.
- Van de scholen die mee willen doen aan de actieweek wordt verwacht dat zij dit voor 23 februari aan de Afdeling Onderwijs melden en aangeven hoe zij aandacht aan het onderwerp vandalisme willen besteden en welke ondersteuning van de Afdeling Onderwijs gewenst is.
- Voor 9 maart zal de Afdeling Onderwijs de deelname bevestigen en daarbij aangeven in hoeverre aan de wensen voor ondersteuning tegemoet kan worden gekomen.
- Voor 26 april geven de scholen aan welke activiteiten zij in de voorliggende periode hebben ontplooid en op welke wijze zij deze activiteiten tijdens de actieweek in mei willen

presenteren. Hiervoor kunnen de scholen een bijdrage van maximaal f 500,- van de Afdeling Onderwijs verkrijgen⁷. In een tweede vergadering van de coördinatiegroep in november 1989 wordt dit voorstel besproken.

Op 10 januari 1990 wordt de thema-avond voor het Roosendaalse onderwijsveld gehouden, met inleidingen verzorgd door vertegenwoordigers van de politie Roosendaal, HALT Nederland, Centrum voor Onderwijsonderzoek, de Schoolbegeleidingsdienst WNB en de burgemeester van Heemskerk. De opkomst op de avond was groot.

Begin maart zijn bij de Afdeling Onderwijs 9 reacties van scholen ontvangen op de oproep om aan het project mee te doen. Aan de afsluitende actieweek wordt door alle scholen deelgenomen. De evaluatie van het project wordt uitgevoerd door de afdeling Onderwijs en de coördinator bestuurlijke preventie. Op basis daarvan zal worden bepaald op welke wijze het scholenproject wordt voortgezet.

Verwervingscriminaliteit door drugsgebruikers en alcoholmatigingsbeleid

Aan deze beide onderdelen is nog steeds geen aandacht besteed. Uit de notulen (d.d. 28 september 1989) van de projectgroep drugs blijkt dat het hoofd van de dienst WOSC van mening is dat verwervingscriminaliteit van drugsgebruikers bij de projectgroep Samenleving en criminaliteit thuishoort.

Ten aanzien van het alcoholmatigingsbeleid wordt in de notulen van dezelfde vergadering opgemerkt dat dit onderwerp zeker op het terrein van de projectgroep drugs ligt, maar dat er binnen de afdeling Welzijn (naar aanleiding van een vergadering van de Commissie ABZ) een discussie is ontstaan over de overlegstructuur rond deze onderwerpen. In de notulen van de vergadering, die de projectgroep drugs eind december heeft gehouden, wordt opgemerkt: "de discussie over de wijze waarop vanuit de gemeente een alcoholmatigingsbeleid zal worden ontwikkeld, is nog niet afgerond".

In 1990 is de projectgroep drugs niet meer bij elkaar gekomen.

Betrokkenheid buurt- en clubhuiswerk bij preventie vergroten
Vanuit het coördinatiepunt bestuurlijke preventie is er begin 1990 een themadag voor welzijnsinstellingen (waaronder buurt- en clubhuiswerk) belegd. In zekere zin is dit een vervolg op eerdere bijeenkomsten die najaar 1987 hebben plaatsgevonden. Op de 'hernieuwde kennismaking' begin 1990 staan ondermeer presentaties van de coördinator bestuurlijke preventie (stand van zaken bestuurlijke preventiebeleid, Bureau HALT, de Stichting Container (RIPO-project) en Bureau Criminaliteitspreventie (resultaten jongerenonderzoek) op het programma. Tevens wordt er gediscussieerd over de mogelijke bijdrage van het (jeugd-)welzijnswerk bij criminaliteitspreventie. Het belangrijkste resultaat is dat de aanwezige instellingen op de hoogte zijn gebracht van de meest recente ontwikkelingen.

⁷ Overigens verdient het hierbij wellicht aanbeveling om een aanmeldingsformulier op te stellen, zodat door de deelnemende scholen dezelfde items worden beantwoord.

In dezelfde periode komt het onderwerp criminaliteitspreventie ook in het 'Overleg Hulpverleninginstellingen Roosendaal' (OHR) aan de orde. Uit de vergadering van 30 januari 1990 komt naar voren "dat de diverse activiteiten die op dit terrein worden ontplooid, langs elkaar heen werken, elkaar overlappen of juist lacunes laten liggen. Kortom: coördinatie en samenhang ontbreken". Men overweegt een werkgroep met het volgende takenpakket samen te stellen:

- Inventariseren wie welke preventie-activiteiten ontplooit.
- Vaststellen welke overlap en lacunes er bestaan.
- Bepalen wie de coördinatie zou dienen te verrichten.

Een dergelijke inventarisatie heeft overigens al in 1988 plaatsgevonden⁸. Kennelijk spelen in het welzijnsveld dus nog dezelfde problemen als enkele jaren geleden.

RIPO-project

De Stichting Container beoogt via het door haar opgestelde plan voor het RIPO-project juist de bovengeschetste problematiek van het langs elkaar heen werken op het gebied van hulpverlening voor jongeren in een meervoudige achterstandssituatie te doorbreken. Dit plan is reeds in maart 1989 bij de gemeente ingediend; tot op heden is door de Stichting Container nog geen officiële reactie van de gemeente ontvangen. Wel is uit informeel overleg tussen Container en vertegenwoordigers van de gemeente (waaronder de wethouder voor Welzijn) gebleken dat de gemeente zich in grote lijnen kan vinden in de inhoud van het plan, maar dat de financiële consequenties (voor het eerste jaar wordt van de gemeente een bijdrage van ruim een ton gevraagd) het struikelblok vormen⁹. De gemeente heeft dan ook voor het project een subsidie-aanvraag bij WVC ingediend, maar deze is niet gehonoreerd. Vervolgens is door B en W afgesproken dat met het RIPO-plan aansluiting bij sociale vernieuwing wordt gezocht.

De Stichting Container heeft inmiddels niet stil gezeten. Naast een bescheiden uitbreiding van de activiteiten, die in samenwerking met Kaaike Boven, GAB, de Sociale Dienst, de reclassering en een advocatenkantoor voor de doelgroep van het RIPO-plan worden ondernomen, bestaan er plannen voor het creëren van een opleidingstraject voor jongeren met politie-contacten. Tevens heeft de Stichting Container getracht bij WVC en de provincie fondsen te werven voor het RIPO-project. Ook deze aanvragen hebben tot op heden niets opgeleverd.

Aanbod van alternatieve mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding

Het begin 1989 gestarte sportpreventieproject is inmiddels omgedoopt in het Rotor-project. Ten aanzien van het bereik van het project wordt opgemerkt dat vooral jongeren die bij de deelnemende instellingen 'binnen kwamen' aan de activiteiten

⁸ Het is natuurlijk van belang om eerst de vraag te stellen in hoeverre deze inventarisatie uit 1988 nog bruikbaar is, alvorens men opnieuw aan de slag gaat. De coördinator bestuurlijke preventie heeft de OHR daar per brief op gewezen.

⁹ Overigens heeft de gemeente wel financiële middelen voor de verbetering van de huisvesting van de Sportschool Kaaike Boven ter beschikking gesteld.

meedoen. Het bereiken van jongeren, die 'echt overal buiten de boot vallen' is een zaak van lange adem. De enige manier waarop deze jongeren van het project op de hoogte kunnen raken, is via mond-tot-mond-reclame.

Een belangrijk positief resultaat van het project is volgens een van de betrokkenen dat er 'op de werkvloer' contacten worden gelegd tussen de deelnemende instellingen. Dit leidt er toe dat er ook buiten dit project om bij bepaalde gelegenheden met elkaar wordt samengewerkt.

Bureau HALT

Sinds 12 april 1989 is het Bureau HALT voor de regio West Noord Brabant operationeel.

Dit Bureau vervult een drietal taken:

- Het organiseren van strafvervangende of wel alternatieve activiteiten voor jongeren die vandalisme hebben gepleegd en het trachten te verhalen van schade.
- Verlenen van ondersteuning bij het opzetten van vernielregistraties;
- Verlenen van ondersteuning bij het geven van voorlichting over vandalisme op scholen en in het buurt- en jongerenwerk.

Met name het organiseren van alternatieve bezigheden en het geven van voorlichting is het afgelopen jaar ontwikkeld en uitgevoerd. De voorlichting heeft vooral de naambekendheid van het bureau tot doel gehad. Daarnaast zijn voorlichtingsactiviteiten voor scholen etc. opgezet. Naast genoemde activiteiten is bureau Halt betrokken bij een aantal projecten. De alternatieve bezigheden en de projecten (voor zover deze betrekking hebben op Roosendaal) komen hierna kort aan de orde.

Jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar kunnen voor vandalisme naar bureau Halt verwezen worden. Voorwaarde is dat jongeren het gepleegde feit bekennen en voor Halt in aanmerking willen komen. Wanneer het vandalisme in groepsverband heeft plaatsgevonden, komen ook jongeren beneden de 12 jaar en boven de 18 jaar in aanmerking voor Halt-afdoening, mits de leeftijd van de meerderheid van de jongeren uit deze groep tussen de 12 en 18 jaar is. Jongeren kunnen in principe slechts tweemaal naar bureau Halt worden verwezen. De veroorzaakte schade mag niet hoger zijn dan f 1.500,-per persoon.

De jongeren worden in de regel door de politie naar bureau Halt verwezen. Als de jongere wordt aangehouden voor een strafbaar feit wat in aanmerking komt voor een afdoening via Halt, dan maakt de desbetreffende verbalisant een mini-procesverbaal op en stuurt dit naar bureau Halt.

Voor verwijzing is de plaats waar het strafbare feit gepleegd is een uitgangspunt.

Een jongere die in Breda woont maar in Roosendaal iets uithaalt, wordt verwezen naar bureau Halt West-Brabant.

De politie Roosendaal verwijst zeer regelmatig naar Bureau Halt. Men is daar zeer te spreken over het bureau Halt. Er is een goed samenwerking ontstaan. De activiteiten van bureau Halt worden dan ook beschouwd als een lastenverlichting voor het politieapparaat. Ook ten aanzien van verschillende projecten bestaat tussen bureau Halt en de politie een uitstekende samenwerking.

Na een aantal gesprekken op bureau Halt, die onder meer dienen om oorzaken van vandalisme in kaart te brengen, wordt er samen met de jongere(n) een voorstel gemaakt over de duur en vorm van de alternatieve werkzaamheden en de eventuele schadevergoeding. De jongere moet op basis van vrijwilligheid meewerken. De afwikkeling van de zaken loopt over het algemeen goed, hoewel deze altijd weer anders is. "Geen enkele aanleiding is hetzelfde, dus is ook de afwikkeling nooit hetzelfde, aldus één van de Halt-medewerkers.

Bij signalering van persoonlijke problemen van jongeren in de huis-, school-, of werksituatie wordt, indien noodzakelijk, begeleid en/of verwezen naar een hulpverlenende instantie.

Indien noodzakelijk speelt Halt een bemiddelende rol bij schadevergoeding. De werkzaamheden vinden in de regel plaats op zaterdag en in de schoolvakanties en worden begeleid door de Halt-medewerkers. Zo veel mogelijk staan de werkzaamheden in relatie tot de gepleegde overtreding. De jongere wordt niet verder vervolgd als de werkzaamheden naar behoren zijn uitgevoerd.

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden doen de medewerksters van bureau Halt regelmatig een beroep op de afdeling Reiniging van Gemeentewerken. Ook ambtenaren van gemeentewerken staan zeer positief tegenover bureau Halt en verlenen bijna altijd hun medewerking. Er is sprake van een goede samenwerking. Na afloop van de werkzaamheden wordt mondeling over het werk gerapporteerd. De indruk bestaat dat tenminste de helft van de vanden die werkzaamheden voor gemeentereiniging uitvoeren zo onder de indruk zijn dat er van het werken een preventieve werking uitgaat. Dat lijkt niet zo uit te pakken voor de graffiti-groep. De contactpersoon op gemeentewerken spreekt in dit opzicht van een 'wat lastige groep', die zich van andere vanden onderscheidt door hun grote drang tot 'spuiten'.

In Roosendaal zijn van april 1989 tot 1 juli 1990 87 jongeren naar Halt verwezen. Daarmee is Roosendaal koploper in de regio. In de toekomst wordt gedacht aan delict-uitbreiding voor Halt, met name met betrekking tot winkeldiefstal. Ook de politie is van mening dat de Haltaanpak van toepassing zou moeten zijn op delicten waar sprake is van first-offenderschap en weinig schade, met name vanuit de overweging dat een politie-sepot in die gevallen zeer weinig effect op de dader heeft.

Bureau Halt is betrokken bij een aantal projecten, zoals het vuurwerkproject en het airbrushproject.

Het vuurwerkproject betrof een samenwerkingsproject van politie, justitie, gemeente en Halt voor jongeren die buiten toegestane tijden vuurwerk afstaken. Hoofddoel was jongeren te ontmoedigen vuurwerk te gebruiken. Jongeren die op straat voor vuurwerk afsteken werden aangehouden, kregen van de politie te horen dat zij zich op zaterdagmiddag om 14.00 uur bij Halt moesten melden. Op die middag werd een videofilm vertoond over overlast en gevaren van vuurwerk. Hierna moest een werkstuk worden gemaakt. De jongeren moesten na 1 januari de gemeentereiniging helpen bij het stratenvegen. De voorbereidingstijd was echter te kort, waardoor voorlichtingsactiviteiten in het water vielen. Ondanks deze knelpunten bleek het project volgens de politie effectief, omdat de indruk bestaat dat er minder vuurwerk dan andere jaren

buiten de toegestane tijd werd afgestoken. De bedoeling is het vuurwerkproject te herhalen.

Het airbrushproject is een cursus waarvoor door een buurthuis in Roosendaal na overleg met Bureau Halt bij de gemeente subsidie is aangevraagd. De cursus bestaat uit het aanleren van een spuittechniek, waarmee onder hoge druk (uitsluitend binnenshuis) verfijnde verftekeningen kunnen worden gemaakt. Naast het aanleren van deze techniek is het doel het bekladden her en der in de gemeente tegen te gaan. De cursus vindt plaats onder deskundige begeleiding. Als één van de deelnemers op illegaal kladden wordt betrapt, zal de subsidie voor de cursus worden heroverwogen. De gemeente heeft de subsidie inmiddels toegekend.

Graffiti-team

Voorjaar 1990 is door de politie het plan opgevat een graffiti-team in te stellen. Een dergelijke activiteit sluit uitstekend aan bij het project Snel-herstel vandalisme van de Dienst Gemeentewerken.

Belangrijkste doel is het aanhouden van daders van graffiti en hen doorverwijzen naar Halt, waar zoveel mogelijk getracht zal worden de dader de door hem/haar aangebrachte graffiti te laten verwijderen.

Het graffiti-team bestaat uit drie leden: uit elk wijkteam een lid. Het team heeft vier taken:

- externe coördinatie, waaronder doorverwijzingen naar Halt en contacten met gemeente, ondernemers, etc.;
- interne coördinatie, waaronder het stimuleren van gerichte surveillance door andere leden van de wijkteams;
- preventieve activiteiten, waaronder het aanspreken van potentiële daders en het geven van voorlichting, bijvoorbeeld aan winkeliers over de verkoop van spuitbussen;
- administratieve activiteiten, waaronder het bijhouden van informatie over tags (een soort gespoten handtekening van de dader), lokaties, etc.

Begin juni is in het kader van dit project door de gemeente een brief gestuurd naar alle winkeliers die spuitbussen verkopen. In deze brief wordt onder meer ingegaan op:

- tips ter voorkoming van diefstal van spuitbussen en viltstiften;
- hoe te handelen als men slachtoffer wordt van graffiti;
- hoe te reageren als jongeren om een graffiti-opdracht vragen.

Het project zal volgend voorjaar worden geëvalueerd; tussentijds (oktober 1990) zal worden nagegaan of bepaalde bijstellingen noodzakelijk zijn.

Conclusies

Uit het overzicht van ontwikkelingen in het kader van de derde hoofdlijn van het bestuurlijk preventiebeleid kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De Afdeling Onderwijs heeft het voortouw genomen bij de voorbereidingen van het scholenproject. De scholen hebben redelijk meegewerkt, hoewel zij minder tijd aan het project hebben besteed dan vooraf door de Afdeling Onderwijs was voorgesteld.

- Op het welzijnsterrein is met uitzondering van het Rotor-project niet of nauwelijks vooruitgang geboekt. In hoofdstuk 6 zal op belemmerende factoren worden ingegaan.
- De samenwerking bij het organiseren van strafvervangende activiteiten tussen bureau Halt en de politie Roosendaal en de gemeente Roosendaal (met name de Dienst Gemeentewerken) verloopt goed. Tevens speelt bureau Halt een belangrijke rol bij het opzetten van bepaalde projecten, zoals het vuurwerkproject en de airbrushcursus.
- Het door de politie opgezette graffiti-team sluit uitstekend aan bij het Snel-herstel project van de Dienst Gemeentewerken.

5.6 Overige activiteiten

In 1989 is een nieuwe activiteit ontwikkeld, die buiten de in dit hoofdstuk gehanteerde indeling in drie terreinen valt. Het betreft de workshop winkeldiefstalpreventie die in november 1989 in de binnenstad is gehouden.

Naar aanleiding van klachten over het toenemend aantal winkeldiefstallen heeft de lokale vertegenwoordiger van het KNOV het initiatief genomen om een door het Hoofd Bedrijfschap Detailhandel gesubsidieerde en ondersteunde cursus te organiseren.

Er hebben ongeveer 40 winkelbedrijven aan deze workshop deelgenomen, waarvan het doel was te bevorderen dat winkeliers zowel individueel als collectief preventieve maatregelen treffen. Als meest positieve resultaat wordt de verbeterde relatie tussen winkeliers en politie gezien. Het is niet duidelijk in hoeverre de winkeliers individueel maatregelen hebben getroffen. Wel is duidelijk dat van het nemen van collectieve maatregelen nog niets terecht is gekomen. De winkeliers zien weliswaar het nut van deze maatregelen, met name van een onderling waarschuwingssysteem, maar er spelen twee factoren een belemmerende rol:

- Winkeliers hebben c.q. nemen te weinig tijd om over deze preventieve maatregelen te overleggen. Ook de besturen van de winkeliersverenigingen (er zijn er ongeveer 16 in de binnenstad) zijn niet of nauwelijks actief ten aanzien van (collectieve) preventie van winkeldiefstal.
- De kosten van deze maatregelen: zo blijkt bijvoorbeeld dat de eigenaar van de Passage niet wil bijdragen in de kosten voor een onderling waarschuwingssysteem.

De vertegenwoordiger van het KNOV deed de suggestie dat deze knelpunten ten dele ondervangen zouden kunnen worden als de gemeente het treffen van collectieve maatregelen (tot een nader te bepalen bedrag) zou willen subsidiëren.

6 DE ONTWIKKELING VAN HET DRAAGVLAK VOOR PREVENTIE

In dit hoofdstuk wordt nagegaan hoe het na bijna 4 jaar van bestuurlijke preventie-activiteiten gesteld is met het draagvlak voor preventie.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt in bestuurlijk, ambtelijk en maatschappelijk draagvlak.

Bestuurlijk draagvlak

Het bestuurlijk draagvlak voor preventie is met name de laatste twee jaar duidelijk gegroeid. Een eerste belangrijke stap was de beslissing van B en W om op advies van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit een budget vrij te maken voor de aanstelling (begin 1988) van een coördinator bestuurlijke preventie voor 24 uur per week. Het heeft daarna ruim 1,5 jaar geduurd voor een tweede belangrijke stap werd gezet. Deze stap bestond uit het vrijmaken van aparte budgetten voor de uitvoering van (nieuwe) preventieve activiteiten. Najaar 1989 stelt de projectgroep, mede op basis van de aanbevelingen uit de rapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie', voor om voor 1990 een budget van f 93.900,- voor preventieve activiteiten te reserveren, waarvan f 56.000,- nieuw beleid betreft. Kort daarna volgt het verzoek om voor het scholenproject nog eens f 73.000,- op de begroting (van de Afdeling Onderwijs) voor 1990 te reserveren. Beide verzoeken worden door het college van B en W gehonoreerd en vinden ook in de Raad brede steun.

Overigens blijkt het toegenomen bestuurlijke draagvlak niet alleen uit de groeiende geldstroom die wordt vrijgemaakt, maar ook uit het feit dat preventieve activiteiten veel vaker op de agenda van verschillende raadscommissies staan en er uitgebreid inhoudelijk op in wordt gegaan.

De volgende factoren zijn in belangrijke mate verantwoordelijk voor het toegenomen bestuurlijke draagvlak:

- De druk die door de korpsleiding van de Gemeentepolitie op de gemeente werd uitgeoefend om meer aan bestuurlijke preventie te doen.
- Bij de wijkcontactavonden, die door B en W eens in de twee jaar worden gehouden, vielen er veel verontruste geluiden van Roosendaalers over criminaliteit te beluisteren.
- Vanuit de projectgroep Samenleving en Criminaliteit kwamen steeds meer adviesnota's, die om een standpuntbepaling van B en W vroegen.

Ambtelijk draagvlak

Bij het ambtelijk draagvlak kan een onderscheid worden gemaakt naar de politie en de belangrijkste diensten en afdelingen. Na de politie passeren achtereenvolgens WOSC, Gemeentewerken, Stadsontwikkeling en overige afdelingen de revue.

Bij de politie is het draagvlak voor bestuurlijke preventie bijzonder groot. In eerste plaats heeft deze organisatie in het midden van de 80-er jaren de aanzet gegeven voor de ontwikkeling van een bestuurlijk preventiebeleid.

In de tweede plaats leveren verschillende medewerkers van de politie op beleidsniveau en op uitvoerend niveau een bijdrage aan de ontwikkeling respectievelijk de uitvoering van bijna alle preventieve activiteiten.

Van de Dienst WOSC wordt de rol van de Afdelingen Welzijn, Onderwijs en Sport en Recreatie besproken.

De bijdrage van de Afdeling Welzijn aan het bestuurlijk preventiebeleid is tot op heden bijzonder gering geweest; zoals zowel uit de rapportage 'Drie jaar bestuurlijk preventie' als uit deze rapportage blijkt. Als belemmerende factoren kunnen hier worden genoemd:

- Het welzijnsveld is sterk sectoraal georganiseerd. Dat blijkt onder meer uit de grote verscheidenheid van subsidiepotten bij Rijk en provincie, waar voor verschillende 'deelproblematieken' een beroep op kan worden gedaan. Een bijdrage vanuit de Afdeling Welzijn (denk bijvoorbeeld aan alcoholmatiging) aan bestuurlijke preventie vereist juist een integrale aanpak. Bovendien hebben veel instellingen in de tweede helft van de jaren tachtig ook moeten bezuinigen, waardoor een bijdrage aan een dergelijke integrale benadering verder is bemoeilijkt.
- Mede ten gevolge van het vorige punt ontbreekt een duidelijk jeugdbeleid (met name voor jongeren met een meervoudige achterstandssituatie) waarin aspecten van criminaliteitspreventie zijn opgenomen.
- De relatie tussen de afdeling Welzijn en verschillende welzijnsinstellingen (het particulier initiatief) is niet optimaal. Zo is een aantal instellingen ontevreden over de wijze waarop de gemeente het RIPO-plan behandelt.

Gelet op deze punten is het ook niet verwonderlijk dat B en W onlangs besloten heeft om een 'Welzijnsonderzoek' te laten verrichten waarin onder meer:

- een onderbouwing moet worden geleverd voor het welzijnsbeleid in de 90-er jaren;
- nagegaan moet worden hoe een doelmatiger inzet van middelen, subsidiemethodiek en organisatiestructuur gerealiseerd kunnen worden;
- aangegeven moet worden hoe de afstemming tussen particulier initiatief en gemeente van elkaars verantwoordelijkheden met betrekking tot de vormgeving en uitvoering van het welzijnsbeleid zo goed mogelijk gestalte kan krijgen.

Wellicht kan dit onderzoek tezamen met de resultaten van het jongerenonderzoek bevorderen dat de Afdeling Welzijn een bijdrage aan het bestuurlijke preventiebeleid levert.

De coördinator bestuurlijke preventie heeft in maart 1990 op basis van de resultaten van het onderzoek onder jongeren een notitie 'Een preventief jeugdbeleid' geschreven. In deze notitie wordt gepleit voor het instellen van een coördinatiepunt voor jongerenbeleid en het gericht subsidiëren van nader te ontwikkelen activiteiten. Begin juni is deze notitie in enigszins aangepaste vorm als adviesnota aan B en W gezonden.

De Afdeling Onderwijs is al jarenlang actief op techno-preventief terrein. Vanaf 1987 wordt er aan gewerkt de scholen voor het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs (met uitzondering

van scholen voor het bijzonder voortgezet onderwijs) te voorzien van een soort 'basispakket' van techno-preventieve maatregelen bestaande uit: nachtverlichting binnen, inbraakwerende compartimenten, klimijzers, stil alarm en in sommige gevallen hekken en omheiningen.

In het kader van dit project zijn door de Afdeling Onderwijs ook veel contacten gelegd met andere organisaties: onder andere met de politie die adviseerde bij het aanbrengen van het stil alarm en met de verzekeringsmaatschappij, die de premie voor de inbraakverzekering verlaagde voor de scholen met een stil alarm. Bij de nieuwbouw van scholen wordt tegenwoordig ook rekening gehouden met preventie; onder meer door de pijpen voor hemelwaterafvoer in te bouwen en door een meer rechthoekige bouwstijl zodat 'dode hoeken' vermeden worden.

Deze techno-preventieve aanpak heeft zich overigens in het verleden (voor 1989) niet in een grote belangstelling van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit mogen verheugen. Zo is begin 1988 een advies gevraagd over de beveiliging van een school waar verschillende plannen voor op tafel lagen. Aan het uitgebrachte advies had de Afdeling Onderwijs bijzonder weinig. Inmiddels is de samenwerking tussen de projectgroep Samenleving en Criminaliteit en het coördinatiepunt bestuurlijke preventie op het techno-preventieve vlak duidelijk verbeterd. Dit komt tot uiting in de ideeën voor het snel-herstel-project en de speciale aandacht die gegeven wordt aan de Cortendijkschool.

Op sociaal preventief gebied heeft de Afdeling Onderwijs in 1985, reeds lang voordat er sprake was van een bestuurlijk preventiebeleid, een vandalismedoelproject op scholen georganiseerd. Het lag destijds in de bedoeling om een dergelijk project eens in de twee jaar te herhalen. Toen de projectgroep Samenleving en Criminaliteit in 1988 bij de Afdeling Onderwijs aandrang op het organiseren van een nieuw project op scholen, had men daar geen capaciteit voor in verband met de grote hoeveelheid werk die voortkwam uit de invoering van verschillende nieuwe wetten. In paragraaf 5.5 is al duidelijk gemaakt dat de Afdeling Onderwijs medio 1989 de voorbereiding van een nieuw scholenproject ter hand heeft genomen en op de begroting voor Onderwijs een bedrag van f 73.000,- voor het project is uitgetrokken.

Tenslotte kan gewezen worden op de activiteiten van de WUL (Werkgroep Uitvallende Leerlingen), die oktober 1988 is opgericht. Deze werkgroep bestaat uit een leerplichtambtenaar van de Afdeling Onderwijs, een jeugdarts, een schoolpsycholoog en een regionaal consulent van het Leerlingenwezen. Een van de doelstellingen van de WUL is het voorkomen dat jongeren met problemen op school uit de onderwijsboot vallen. Dit kan vanuit criminaliteitspreventief oogpunt zinvol zijn, al behoort dat niet tot de doelstellingen. Er is tot op heden ook geen link tussen de activiteiten van de WUL en de projectgroep Samenleving en Criminaliteit of de coördinator bestuurlijke preventie.

Samenvattend kan worden gesteld dat binnen de Afdeling Onderwijs 'van oudsher' al veel gedaan werd aan vandalismedoelpreventie. Voor een belangrijk deel heeft dit natuurlijk te maken met het feit dat de Afdeling Onderwijs direct geconfronteerd wordt met de nadelige financiële gevolgen van vandalisme.

De inbedding van deze activiteiten binnen het bestuurlijke preventiebeleid is echter niet altijd even vlekkeloos verlopen; na de komst van de 'nieuwe' coördinator bestuurlijke preventie en de 'terugkeer' van een vertegenwoordiger van de Afdeling Onderwijs in de projectgroep in 1989 is dit knelpunt opgelost. De Afdeling Sport en Recreatie van de Dienst WOSC speelt eveneens een rol in het bestuurlijk preventiebeleid. Deze Afdeling is vertegenwoordigd in de werkgroep snel-herstel-beleid en in het Rotor-project. Bovendien is er zo nu en dan informeel overleg met de coördinator bestuurlijke preventie over de inrichting van speelterreinen.

De Dienst Gemeentewerken leverde (het invullen van formulieren voor de vernielregistratie buiten beschouwing latend) tot medio 1989 in feite alleen via de stuurgroep Openbare Verlichting een duidelijke inbreng bij het bestuurlijke preventiebeleid. Door het snel-herstel-project, de betrokkenheid bij het te werk stellen van HALT-klanten en het betrekken van de Afdeling Bouwkunde bij de werkgroep Gebouwde omgeving en criminaliteit is de inbreng van de Dienst Gemeentewerken sterk vergroot. De verbreding van het draagvlak binnen deze dienst, die bijvoorbeeld goed tot uiting komt in de voortvarendheid waarmee het snel-herstel-project wordt aangepakt, heeft ondermeer te maken met de komst van een nieuw hoofd van de Dienst Gemeentewerken, die bij zijn vorige werkgever (de gemeente Nijmegen) al ruime ervaring had opgedaan met de problematiek van sociale veiligheid. Voorts wil deze functionaris voor medewerkers van de Dienst een vorm van deskundigheidsbevordering op het terrein van preventie bij de inrichting van openbaar gebied realiseren¹.

Een ander punt op zijn verlanglijstje is een adviesfunctie van de Afdeling Bouwkunde bij het beheer van openbare gebouwen die niet onder het beheer van deze afdeling zelf vallen.

Bij de Dienst Stadsontwikkeling wordt mede op aandrang van de politie (onder meer de Afdeling Verkeerszaken) al sinds 1987 via de in 5.3 besproken activiteiten op het gebied van gebouwde omgeving en criminaliteit aandacht geschonken aan criminaliteitspreventie. Daar kan nog aan worden toegevoegd dat de Dienst Stadsontwikkeling ook vanuit het oogpunt van sociale veiligheid het wonen boven winkels in de binnenstad zoveel mogelijk tracht te bevorderen. Het draagvlak binnen deze dienst is dan ook al sedert meerdere jaren bevredigend te noemen en kan via de activiteiten van de werkgroep Gebouwde Omgeving verder worden uitgebouwd. Met name de cursus bouwkundige inbraakpreventie voor medewerkers van de Afdeling Bouwzaken is in dit opzicht van belang.

Voor wat betreft de overige diensten en afdelingen dienen met name de positieve bijdragen van het gemeentelijk woningbedrijf (Westrand) de Afdeling Voorlichting (Informatiebulletin) en het

¹ Hetgeen gelet op de grote schade die bijvoorbeeld de Afdeling Plantsoenen ten gevolge van vandalisme ondervindt, zeker geen overbodige luxe lijkt.

Bureau Automatisering (computerprogramma voor vernielregistratie) genoemd te worden.

Ook bij de Gemeentelijke Sociale Dienst (onder andere bij de medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering van het Jeugdwerkgarantieplan) bestaat zeker belangstelling voor preventieve activiteiten.

Resumerend kan worden gesteld dat het ambtelijk draagvlak voor bestuurlijke preventie zich behalve bij de Afdeling Welzijn in positieve zin heeft ontwikkeld.

De belangrijkste factoren die tot het verbreden van het draagvlak bijdragen zijn:

- Aanzienlijke schade die door Diensten/Afdelingen zelf ten gevolge van vandalisme wordt geleden.
- Stimulerende rol door de politie, de coördinator bestuurlijke preventie en het Bureau HALT.
- Betrokkenheid van functionarissen die een sleutelpositie bekleden.

Via deskundigheidsbevordering bij bepaalde afdelingen kan het draagvlak op korte termijn nog verder worden vergroot.

Maatschappelijk draagvlak

Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de rol bij bestuurlijke preventie van:

- scholen;
 - welzijnsinstellingen;
 - sportverenigingen;
 - bedrijfsleven;
 - overige instellingen;
 - bewoners.
- Voor de scholen geldt dat zij via het scholenproject een zekere betrokkenheid bij criminaliteitspreventie hebben getoond. Het veel gehoorde, maar daarom niet minder reële argument 'gebrek aan tijd, we moeten naast het gewone onderwijs immers ook aan milieu, oorlog en vrede, etc. doen' speelt ook in Roosendaal een rol.
- Er zijn twee projecten van de grond gekomen, waarbij welzijnsinstellingen een duidelijke rol spelen: het project flatproblematiek in de Westrand (waar het opbouwwerk Saroen een bijdrage aan levert) en het Rotor-project (waar de Stichting Container de spilfunctie vervult). Bij het eerste project heeft de 'personele discontinuïteit' bij het opbouwwerk een negatieve invloed gehad op het verloop van het project.
- Voorts laat de afstemming tussen welzijnsinstellingen die activiteiten verrichten, die een 'bijkomend' preventief effect kunnen hebben, nog steeds te wensen over. Als belemmerende factoren gelden hier ten dele dezelfde factoren die al bij de Afdeling Welzijn zijn genoemd:
- . de sterke sectorale organisatie van het welzijnsveld (verkokering);
 - . de niet-optimale relatie tussen welzijnsinstellingen en de Afdeling Welzijn van de gemeente.

Daarnaast hebben ook de bezuinigingen, waarmee veel instellingen in de tweede helft van de jaren tachtig te maken hebben gekregen, een remmende invloed gehad.

- Bij de **sportverenigingen** kan op de eerste plaats gewezen worden op de belangrijke rol die Kaaike Boven vervult in het Rotor-project. De overige sportverenigingen zijn tot op heden bij het bestuurlijke preventiebeleid echter nagenoeg buiten beeld gebleven.

Wel heeft er medio 1989 een overleg plaatsgevonden tussen de betreffende wethouder en bestuursleden van de sportverenigingen, waarin de wethouder de verenigingen verzocht heeft een voorstel te doen over de mogelijke bijdrage die zij aan preventie zouden kunnen leveren. Tot op heden is er aan dit verzoek geen gehoor gegeven.

- Het **bedrijfsleven** is op enkele fronten betrokken bij het bestuurlijke preventiebeleid.

In de eerste plaats hebben winkeliers en horeca-vertegenwoordigers uit de binnenstad al sinds 1987 een inbreng bij het buurtpreventieproject. Uit de evaluatie van dit project blijkt dat deze inbreng echter vrij bescheiden is en sterk op het voorkomen van 'eigen' slachtofferschap is gericht.

In de tweede plaats hebben ongeveer 40 winkelbedrijven deelgenomen aan een workshop winkeldiefstalpreventie, die op initiatief van de lokale vertegenwoordiger van het KNOV is georganiseerd. Tijdens dit project is gebleken dat het treffen van collectieve maatregelen door winkelbedrijven op belangrijke hindernissen (gebrek aan tijd voor overleg, financiën) stuit. De conclusie luidt dan ook dat het draagvlak in het bedrijfsleven voor bestuurlijke preventie waarschijnlijk nog gering is.

- Voorts is er een aantal overige instellingen, die een rol spelen bij criminaliteitspreventie. Het betreft bijvoorbeeld het GAB, dat via de samenwerking met de Stichting Container indirect een bijdrage levert aan criminaliteitspreventie. Voorts kan hier gewezen worden op de woningbouwverenigingen, waarmee in het kader van het snel-herstel-project de eerste contacten zijn gelegd.
- Tenslotte belanden we bij de bewoners van Roosendaal. In dit verband moet natuurlijk gewezen worden op de buurtgerichte projecten. Uit de evaluatie van het project flatproblematiek Westrand en het buurtpreventieproject in de binnenstad blijkt dat de participatie van bewoners in deze projecten achterblijft bij de verwachtingen. Een belangrijke oorzaak hiervoor is waarschijnlijk gelegen in het feit dat de initiatieven voor deze projecten niet zo zeer uit de bewoners zelf voortkwamen, maar vanuit andere organisaties (opbouwwerk en politie). Het is derhalve voor de toekomst interessant om te volgen hoe het buurtpreventieproject op de C-Dijken, waar het initiatief wel duidelijk bij de bewoners ligt, zich verder zal ontwikkelen.

Wanneer de inbreng van de verschillende actoren uit het maatschappelijk middenveld en bewoners 'bij elkaar opgeteld' wordt, kan als conclusie worden getrokken dat de totale inbreng tot op heden (nog) mager is.

De belangrijkste belemmerde factoren hierbij zijn:

- Voor organisaties in het maatschappelijk middenveld is criminaliteitspreventie over het algemeen geen hoofddoel, maar een afgeleide doelstelling. Er is daarom ook vaak gebrek aan middelen (tijd, geld en know how) om iets aan preventie te doen.
- De samenwerking tussen organisaties in het maatschappelijk middenveld laat vaak te wensen over.
- De gemeente en de politie hebben weliswaar in het verleden getracht het maatschappelijk middenveld te ondersteunen bij het treffen van preventieve maatregelen, maar hebben in hun keuze voor ondersteuning onvoldoende rekening gehouden met de belemmerende factoren binnen het maatschappelijk middenveld.

7 DE ROL VAN HET ONDERZOEK BIJ BESTUURLIJKE PREVENTIE

7.1 Oorspronkelijke opzet en realiteit

Het onderzoek dat in het kader van het bestuurlijk preventiebeleid in Roosendaal is gehouden, kende oorspronkelijk (zie de offerte d.d. 28 augustus 1987) twee algemene hoofdonderdelen; te weten procesevaluatie en effectevaluatie. In die oorspronkelijke opzet werd alleen een algemene schets gegeven van de doelstellingen en de methoden waarmee die onderzoeksonderdelen zouden worden uitgevoerd. Er werd vanuit gegaan dat via ondermeer self-reportonderzoek onder jongeren, slachtofferenquêtes en politiegegevens een beeld gegeven zou kunnen worden van de 'overall-effecten' van de bestuurlijke preventie activiteiten in Roosendaal. Dit idee kwam voort uit de volgende twee overwegingen:

- Er leek in Roosendaal al van alles te gebeuren op preventief terrein.
- De Stuurgroep bestuurlijke preventie van de Ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken was sterk geïnteresseerd in een overall-effectmeting.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek bleek dat het idee van een overall effectmeting niet haalbaar of beter gezegd niet zinvol zou zijn. De realisering van beleidsvoornemens op het terrein van bestuurlijke preventie had veel meer voeten in aarde dan de onderzoekers op voorhand hadden ingeschat.

Het was noodzakelijk om het onderzoek aan te passen aan deze andere omstandigheden. In de loop van 1988 werden dan ook de volgende beslissingen genomen:

- Het onderzoek onder jongeren zou niet voor effectmeting gebruikt worden, maar als een instrument aan de hand waarvan het beleid ten aanzien van problematisch gedrag van jongeren (verder) vorm gegeven kon worden.
- Ook de slachtofferenquête onder bewoners werd niet langer als instrument voor effectmeting beschouwd. De resultaten moesten gebruikt worden om na te gaan op welke terreinen van het preventiebeleid prioriteit verdienden. Daarnaast kon deze enquête gebruikt worden in het kader van de procesevaluatie van het buurtpreventieproject.

7.2 Invloed van het onderzoek op het beleid

Uit voorgaande geschiedschrijving blijkt dat er in het onderzoek een sterke nadruk kwam te liggen op 'sturing tijdens de rit' in plaats van het oorspronkelijke idee van 'beoordeling na de rit'. Het is derhalve in het kader van de procesevaluatie van belang om na te gaan hoe de verschillende onderzoeksonderdelen zijn gebruikt bij de ontwikkeling van het bestuurlijk preventiebeleid. Achtereenvolgens behandelen we:

- het jongerenonderzoek;

- de adviesnota buurtpreventie;
- de rapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie';
- de slachtofferenquête.

Het jongerenonderzoek

Het jongerenonderzoek is begin 1988 van start gegaan. De opzet was om een groep jongeren te interviewen die voor problemen zorgde in de binnenstad. Deze interviews waren in de eerste plaats bedoeld als voormeting; vanuit de verwachting dat een belangrijk deel van de preventieve activiteiten op deze problematiek gericht zou zijn. In de tweede plaats kon dit onderzoek gebruikt worden om ideeën voor preventieve maatregelen op te baseren. Toen de rapportage in het najaar van 1988 gereed was, is in overleg tussen de toenmalige coördinator bestuurlijke preventie, de toenmalige burgemeester, de korpschef en de voorzitter van de begeleidingscommissie van het onderzoek besloten om de resultaten van het onderzoek niet naar buiten te brengen. Men was bang dat de pers in het rapport aanleiding zou zien om vooroordelen jegens bepaalde minderheidsgroeperingen (met name Marokkaanse jongeren) aan te wakkeren.

Begin 1989 (het idee van generale effectmeting was inmiddels van de baan) is besloten om het jongerenonderzoek dat betrekking had op een groep probleemjongeren aan te vullen met een onderzoek onder een a-selecte steekproef onder de gehele Roosendaalse jeugd. Hiermee konden de resultaten uit het eerste jongerenonderzoek als het ware geobjectiveerd worden en konden tevens aanbevelingen worden gedaan, die op een groter deel van de Roosendaalse jeugd betrekking hebben.

Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd en een geïntegreerde rapportage over beide onderzoeken is voorjaar 1990 verschenen. Op basis van deze rapportage heeft de coördinator bestuurlijke preventie de in hoofdstuk 6 al genoemde notitie 'Een preventief jeugdbeleid' geschreven en een adviesnota aan B en W gezonden.

Adviesnota buurtpreventie

In de loop van 1988 bleek dat het buurtpreventieproject in de binnenstad dreigde in te zakken. Er is toen een korte tussentijdse evaluatie gehouden, waarin een aantal aanbevelingen is gedaan om het project nieuw leven in te blazen. Dit rapport is in de (brede) projectgroep samenleving en criminaliteit positief ontvangen en een deel van de aanbevelingen zijn ook in praktijk gebracht.

De rapportage Drie jaar bestuurlijke preventie

Deze rapportage bevat de evaluatie van het gehele preventiebeleid dat in de gemeente Roosendaal vanaf medio 1986 tot en met medio 1989 is gevoerd en geeft een aantal aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van dat beleid.

Deze rapportage is positief ontvangen door de projectgroep Samenleving en Criminaliteit en is door deze projectgroep tezamen met een standpuntbepaling en een begroting van kosten voor nieuw beleid aan B en W aangeboden. Dit heeft er toe geleid dat de gevraagde middelen door B en W beschikbaar zijn gesteld. Bovendien is een flink aantal aanbevelingen uit deze nota inmiddels gerealiseerd.

Slachtofferenquête

De resultaten van de slachtofferenquête, die begin 1989 is gehouden, verschenen gelijktijdig met de rapportage 'Drie jaar bestuurlijke preventie' en hebben ook dezelfde procedure gevolgd als deze rapportage. Op grond van de resultaten werden in de begeleidende nota van de projectgroep Samenleving en Criminaliteit zes aandachtsgebieden voor het bestuurlijk preventiebeleid bepaald. Inmiddels zijn op twee van deze zes aandachtsgebieden (nieuwe) activiteiten in gang gezet.

Conclusie

Het onderzoek vertoont een opvallende parallel met het bestuurlijk preventiebeleid zelf. In het begin een zaak van vallen en opstaan; daarna een goede wisselwerking tussen onderzoeksresultaten en ontwikkeling van beleid.

8 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

8.1 Conclusies

De twee hoofddoelstellingen van het onderzoek zijn in hoofdstuk 2 als volgt geformuleerd:

- Heeft zich binnen Roosendaal een breed draagvlak voor bestuurlijke preventie ontwikkeld en welke bevorderende of belemmerende factoren hebben hierbij een rol gespeeld?
- Hoe dient het bestuurlijk preventiebeleid in Roosendaal zich verder te ontwikkelen?

In dit laatste hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de eerste hoofddoelstelling; met name aan de hand van de onderzoeksresultaten die in hoofdstuk 6 zijn beschreven. Vervolgens komt de tweede doelstelling aan bod, waarbij wordt voortgebouwd op de conclusies ten aanzien van de ontwikkeling van het draagvlak en de tot op heden uitgevoerde preventieve activiteiten.

- Het bestuurlijk draagvlak voor bestuurlijke preventie in Roosendaal heeft zich vooral de laatste twee jaar in duidelijke positieve zin ontwikkeld. Belangrijkste bevorderende factoren hierbij zijn:
 - . druk van de zijde van de gemeentepolitie;
 - . verontruste geluiden van bewoners, die naar voren kwamen op de door B en W gehouden wijkcontactavonden;
 - . het toenemende aantal adviesnota's vanuit diverse gemeentelijke diensten over preventieve activiteiten, die om een standpuntbepaling van B en W vroegen;
 - . het zichtbaar maken (door middel van evaluatie) van positieve resultaten van bepaalde onderdelen van het beleid.
- Het ambtelijk draagvlak is eveneens de afgelopen jaren duidelijk verbreed. De belangrijkste bevorderende factoren hierbij zijn:
 - . aanzienlijke schade die door Diensten/afdelingen zelf ten gevolge van vandalisme wordt geleden;
 - . stimulerende rol vanuit de politie, het coördinatiepunt bestuurlijke preventie en het Bureau HALT;
 - . betrokkenheid van functionarissen die een sleutelpositie bekleden.

Het draagvlak kan in de nabije toekomst verder worden verbreed door deskundigheidsbevordering op het terrein van criminaliteitspreventie binnen verschillende afdelingen. Hier bestaan al concrete plannen voor.

Een duidelijke uitzondering vormt de Afdeling Welzijn, die nog niet of nauwelijks heeft bijgedragen aan de uitvoering van preventieve activiteiten. Belemmerende factoren hierbij zijn:

- . sterke verkokering en bezuinigingen in het welzijnsveld;
- . het ontbreken van een duidelijk jeugdbeleid, met name voor jongeren in een meervoudige achterstandssituatie;
- . de relatie tussen de Afdeling Welzijn en de verschillende welzijnsinstellingen is niet optimaal.

- Het maatschappelijk draagvlak is in Roosendaal nog weinig ontwikkeld.

De belangrijkste belemmerende factoren hierbij zijn:

- . gebrek aan middelen (tijd, geld, know how) bij organisaties om iets aan preventie te doen;
- . de samenwerking tussen verschillende organisaties laat te wensen over;
- . vanuit de gemeente en de politie heeft men gedurende de eerste jaren van het bestuurlijk preventiebeleid bij het stimuleren van preventieve activiteiten in het middenveld te weinig rekening gehouden met de bovengenoemde belemmerde factoren.

8.2 Aanbevelingen

In deze aanbevelingen wordt globaal aangegeven waar het bestuurlijke preventie zich de komende twee tot drie jaar op dient te richten.

Daarbij worden eerst de inhoudelijke speerpunten van dat beleid behandeld en vervolgens de wijze waarop de participatie in dat beleid van bestuur, gemeentelijke diensten en maatschappelijke instellingen en bedrijfsleven kan worden vormgegeven.

Inhoudelijke speerpunten

Op grond van de in 1989 gehouden slachtofferenquête onder bewoners van Roosendaal is geconstateerd dat de delictgerichte prioriteiten in de eerste plaats bij vandalisme en inbraak moeten liggen en in de tweede plaats bij diefstal uit auto's en fietsdiefstal. Tevens is het van belang aandacht te schenken aan de onveiligheidsgevoelens van bewoners.

Bij de bespreking van de drie inhoudelijke hoofdlijnen van het Roosendaalse bestuurlijk preventiebeleid wordt aangegeven hoe met deze prioriteiten rekening kan worden gehouden.

- De activiteiten op het terrein van gebouwde omgeving en criminaliteit zijn tot op heden over het algemeen succesvol geweest. Het verdient dan ook zeker aanbeveling om de reeds langer lopende maatregelen, met name de bewaakte fietsenstallingen, de advisering door de politie bij bouwplannen en de aandacht van de Afdeling Onderwijs voor de beveiliging van scholen te continueren. Daarnaast is het van belang om de belangrijkste nieuwe initiatieven op dit terrein zo snel mogelijk in gang te zetten. Het betreft in de eerste plaats het aanpassen van de bouwverordening, waarmee een belangrijke bijdrage aan de preventie van inbraak geleverd kan worden. In de tweede plaats is uit het oogpunt van vandalismepreventie het snel-herstel project in combinatie met het graffiti-team van groot belang.
- Ten aanzien van de buurtgerichte projecten kan worden gesteld dat het project flatproblematiek Westrand tot op heden niet of nauwelijks positieve resultaten heeft opgeleverd. Wellicht dat

hier met de voorgestelde verbeteringen van de woonomgeving en het leefklimaat nog verandering in kan worden gebracht. Het buurtpreventieproject in de binnenstad heeft wel tot positieve resultaten geleid, met name wat betreft het verminderen van vandalisme en diefstal uit auto's. Ten aanzien van dit laatste delict tekent zich in 1989 weer een lichte stijging af en het is dan ook zeker zinvol hier via een specifiek project aandacht aan te besteden.

Aangezien de bewoners nog steeds veel problemen ten aanzien van de leefbaarheid signaleren, is het van belang om het buurtpreventieproject te continueren. Daarbij verdient het in de eerste plaats aanbeveling om het projectgebied uit te breiden. De geschetste problemen doen zich ook voor in aangrenzende gebieden en bovendien zal het hierdoor eenvoudiger worden om geschikte vertegenwoordigers van bewoners te vinden.

In de tweede plaats dient de verbetering van de leefbaarheid expliciet als het belangrijkste thema van het project te worden genoemd. Dit sluit beter aan bij de perceptie van de binnenstadsproblematiek door bewoners. Bovendien is het moeilijk om bewoners alleen op de thema's vandalisme en diefstal uit auto's te mobiliseren. Daarmee 'schuift' het project op in de richting van buurtbeheer. De consequentie daarvan is dat naast de politie en de Dienst Stadsontwikkeling ook de Dienst Gemeentewerken en andere organisaties, zoals bijvoorbeeld de Woningbouwvereniging, nadrukkelijker bij het project worden betrokken.

Voorwaarde daarbij is dat de betreffende diensten en organisaties zich 'klantvriendelijk' (bewoners serieus nemen en snel reageren op klachten) opstellen ten opzichte van bewoners. Tevens kan binnen een dergelijke bredere benadering meer aandacht geschonken worden aan onveiligheidsgevoelens. In samenwerking met bewoners kan de Dienst Gemeentewerken een inventarisatie maken van lokaties die als onveilig worden ervaren en vervolgens trachten deze lokaties te verbeteren. Een dergelijke aanpak hoeft zich vanzelfsprekend niet tot een deel van de binnenstad te beperken en het verdient dan ook aanbeveling om na te gaan of ook andere gebieden in Roosendaal zich lenen voor buurtbeheer.

- In het kader van de binding van jongeren aan de samenleving kunnen het Bureau Halt en het vandalismedproject op scholen een belangrijke rol blijven vervullen.

Daarnaast is het zeer noodzakelijk dat vanuit de Afdeling Welzijn de komende jaren een preventief jeugdbeleid wordt ontwikkeld. Binnen dat jeugdbeleid dient te worden gestreefd naar uitbreiding van de preventieve activiteiten die de afgelopen jaren door een aantal welzijnsinstellingen zijn gestart.

Vergroting draagvlak

Bestendiging van het bestuurlijk draagvlak. Met het oog hierop is het essentieel dat het College van B en W en de Raad goed geïnformeerd worden (via het Info-bulletin) over de resultaten van preventieve activiteiten en dat nieuw te ontwikkelen activiteiten (via adviesnota's) ter besluitvorming worden voorgelegd.

Verdere uitbouw van het **ambtelijk draagvlak** door middel van:

- Het (via het Info-bulletin) geven van informatie over de resultaten, die de diverse geledingen met hun activiteiten bewerkstelligen (positieve feed-back).
- Het realiseren van voorwaarden waaronder een preventief jeugdbeleid tot stand kan komen. Wellicht dat het huidige welzijnsonderzoek in de gemeente Roosendaal (onder meer gericht op de onderbouwing van het welzijnsbeleid in de jaren '90 en een betere afstemming tussen welzijnsinstellingen en de Afdeling Welzijn) hiertoe een aanzet kan leveren. Tevens dient te worden bepaald welke rol de coördinator bestuurlijke preventie bij de implementatie van dit beleid kan spelen.
- De relevante diensten en afdelingen jaarlijks laten aangeven op welke wijze zij hebben bijgedragen aan het bestuurlijk preventiebeleid in het afgelopen jaar en welke plannen er voor het komende jaar bestaan.
- Streven naar deskundigheidsbevordering van medewerkers van diensten en afdeling die regelmatig met aspecten van criminaliteitspreventie te maken hebben. De cursus bouwkundige inbraakpreventie voor medewerkers van Bureau Bouwzaken is een eerste stap. Daarnaast kan gedacht worden aan een cursus voor medewerkers van de Dienst Gemeentewerken over preventief ontwerp van de openbare ruimte en het geven van voorlichting (bijvoorbeeld door het Halt-bureau) aan medewerkers van de Afdeling Onderwijs over sociaal-preventieve maatregelen in het onderwijs.

Door middel van deze aanbevelingen kan worden bevorderd dat preventie een 'natuurlijk' aandachtspunt van de betreffende diensten wordt.

De meeste energie zal gestoken moeten worden in de vergroting van het **maatschappelijk draagvlak**.

Daarbij is het van belang dat rekening wordt gehouden met een aantal condities¹, die van belang zijn bij het realiseren van preventieve activiteiten bij organisaties in het maatschappelijk middenveld:

- De aanwezigheid van een sleutelpersoon (implementator) binnen de organisatie, die de uitvoering van preventieve activiteiten begeleidt.
- De organisatie heeft te lijden van criminaliteitsproblemen c.q. heeft te maken met jongeren, die criminaliteitsproblemen veroorzaken.
- Bereidheid tot het samenwerken met andere organisaties.
- Aanwezigheid van know how over preventie binnen de organisatie.
- De organisatie dient geïnformeerd te zijn over het bestuurlijk preventiebeleid.

De mate waarin organisaties aan deze condities voldoen is vanzelfsprekend bepalend voor de kansen om preventieve activiteiten van de grond te krijgen. Het is verstandig om bij de verbreding van het maatschappelijk draagvlak in eerste instantie de aandacht te richten op die organisaties die het beste op de

¹ Deze condities zijn enerzijds afgeleid uit de bevorderende factoren bij het ambtelijk draagvlak, anderzijds uit de belemmerende factoren bij het maatschappelijk draagvlak.

bovenstaande condities scoren. Daarbij kan naast het zojuist gestarte scholenproject gedacht worden aan organisaties, die op eigen initiatief al blijk hebben gegeven van interesse in preventieve activiteiten. Het betreft hier met name:

- De buurtbewoners van de C-Dijken;
- De winkeliersverenigingen;
- De woningbouwverenigingen;
- De Stichting Container.

Overigens verdient het bij het stimuleren van preventie bij organisaties in het maatschappelijk middenveld overweging om - waar mogelijk - afspraken over preventieve activiteiten vast te leggen in meer algemene kwaliteitscontracten tussen de gemeente en de door haar gesubsidieerde organisaties.

Tenslotte dient te worden opgemerkt dat bovenstaande aanbevelingen ook gevolgen hebben voor de rol van de coördinator bestuurlijke preventie.

De afgelopen twee jaar heeft hij een centrale rol vervuld in het vergroten van het bestuurlijk en het ambtelijk draagvlak. Zijn belangrijkste taak was gelegen in het scheppen van voorwaarden waardoor verschillende bestuurlijke preventie-activiteiten van de kant van de gemeente van de grond konden komen en het (vervolgens) mede initiëren van die activiteiten. Voor de nabije toekomst zullen zijn hoofddoelstellingen gelegen moeten zijn in de integratie van preventie binnen het reguliere beleid van gemeentelijke diensten en het maatschappelijke middenveld. De nadruk op het initiëren van preventieve activiteiten zal langzaam moeten verschuiven naar het ondersteunen van preventieve activiteiten. Die ondersteuning kan onder meer bestaan uit het geven van richtlijnen voor evaluatie van preventieve activiteiten, het mede-organiseren van deskundigheidsbevordering en het aanleveren van specifieke know-how op het gebied van criminaliteitspreventie.